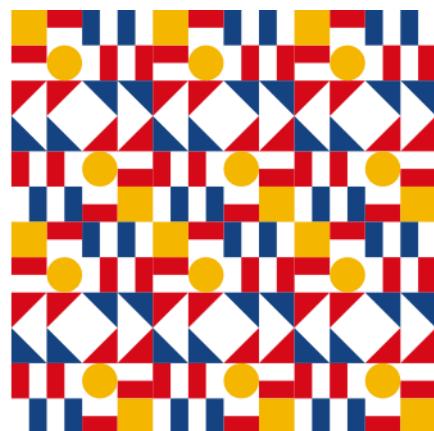

Towards Modern Slavic Studies

PILOTNÍ ZPRÁVA

Tato publikace je spolufinancována Evropskou komisí v rámci programu Erasmus+.

Tato publikace odráží názory autorů a Národní agentura a Evropská komise nejsou zodpovědné za jakékoli použití informací, které obsahuje.

PUBLIKACE ZDARMA

[I. Bogoczová, J. Delova Siljanova, J. Derdowska, M. Kalita, S. Mizerová, J. Muryc, K. Pospiszil-Hofmańska, J. Raclavská, L. Tanushevska, D. Tkaczewski], licence: CC BY-NC-ND 4.0 (odkaz: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl>)

Ostrava, Skopje, Katowice 2021

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

OBSAH

ZÁKLADNÍ INFORMACE	3
TERMÍNY	3
ZÚČASTNĚNÉ OSOBY	4
MÍSTO	4
TEMATICKÉ BLOKY	4
POPIS KURZU	5
INOVACE	6
ZPĚTNÁ VAZBA NA SEMINÁŘ	7
DOTAZNÍKY NA ZAČÁTKU SEMINÁŘE	7
DOTAZNÍKY NA KONCI PRVNÍHO DNE SEMINÁŘE	10
DOTAZNÍKY PO DRUHÉM DNI SEMINÁŘE	11
ZÁVĚRY	13
PŘÍLOHY – VZOROVÉ AKTIVITY A METODICKÉ POKYNY	15
CVIČENÍ 1. STYLISTIKA	15
CVIČENÍ 2: SLOVNÍKY, NORMY, POMŮCKY	16
CVIČENÍ 3. STROJOVÝ PŘEKLAD	19
CVIČENÍ 4. BACK TRANSLATION	22

Strana | 2

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Po školení věnovaném moderním výukovým metodám, které se v rámci projektu uskutečnilo v listopadu 2020, byly realizovány pilotní kurzy, jejichž úkolem bylo ověřit, do jaké míry budou prvky moderních výukových metod prezentované na školení fungovat s konkrétní skupinou studentů. Vyučující všech tří univerzit se shodli, že nejlepším předmětem pro pilotní ověření prezentovaných metod je překladatelský seminář. Téma bylo vybráno po projektové schůzce v listopadu 2020. Překladatelství v nejširším slova smyslu je oproti obecnému přesvědčení oblastí, která vyžaduje spolupráci mnoha lidí, nikoli doménou jednotlivce. Podle projektové žádostí měl být v rámci mezinárodní spolupráce připraven minimálně jeden pilotní kurz; v praxi se podařilo zapojit všechna tři centra do tří kol workshopu. Jednou z příznivých okolností bylo období distanční výuky. Mezinárodní vzdělávací projekt je skvělou příležitostí k procvičení dovedností spolupráce ve skupině, kde spolupracují lidé z různých zemí. Překladatelství je také rychle se rozvíjejícím oborem, proto je zde obzvláště důležitá výměna zkušeností, osvědčených postupů a aktualizace znalostí o nejnovějších dostupných technologiích. Pilotní překladatelské kurzy se také ukázaly příležitostí pro studenty k navázání mezinárodních kontaktů, které mohou v budoucnu využít v profesní práci budoucích absolventů.

Všechny činnosti probíhaly v úzké spolupráci mezi pracovníky tří zúčastněných univerzit, přičemž Slezská univerzita v Katovicích působila jako koordinátor.

TERMÍNY

Metodická zpráva o pilotáži - O4

Zahájení intelektuálního výstupu O4	20.11.2020
Konec intelektuálního výstupu O4	31.07.2021
Překladatelské semináře (PL-CZ)	19.03.2021
Překladatelské semináře (PL-CZ)	09.04.2021
Překladatelská dílna (MK-CZ)	22.04.2021

ZÚČASTNĚNÉ OSOBY

Školitelé:

1. вонр. проф. д-р Јасминка Делова-Силјанова
2. Joanna Derdowska, PhD
3. Dr Małgorzata Kalita
4. Jiří Muryc, PhD

Strana | 4

Počet účastníků: 20

Účastníky jsou studenti Slezské univerzity v Katovicích, Ostravské univerzity v Ostravě a Univerzity svatého Cyrila a Metoděje ve Skopji.

MÍSTO

platforma MS Teams

TEMATICKÉ BLOKY

Během třídenních seminářů se konaly následující tematické bloky:

Překladatelská analýza, jazykové kombinace MK-CZ a CZ-MK (Јасминка Делова-Силјанова a Jiří Muryc)

Analýza překladu v jazykové kombinaci CZ-PL a PL-CZ (Jiří Muryc a Małgorzata Kalita)

Ekvivalenty, kolokace a frazeologie v jazykové kombinaci MK-CZ, CZ-MK (Јасминка Делова-Силјанова)

Překladová cvičení z L2 do L1 se zaměřením na ekvivalenty a kolokace (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Stylistická cvičení (Joanna Derdowska)

Editorská norma (PL - Małgorzata Kalita, CZ - Jiří Muryc)

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Nástroje CAT na příkladu SDL Trados (Małgorzata Kalita)

Lokalizace (Joanna Derdowska)

Strojový překlad (Joanna Derdowska)

Komentář ke studentským překladům z L2 do L1 (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Překladová cvičení v mezinárodních podskupinách z L2 do L1 (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Překladová cvičení v mezinárodních podskupinách z L1 do L2 (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Strana | 5

POPIS KURZU

Vybrané překladatelské aktivity probíhaly formou několikahodinových workshopů na platformě MS Teams, kterých se účastnili studenti všech tří zapojených univerzit. Formát seminářů umožňuje zaměřit se na dané téma v krátkém, ale intenzivním časovém úseku. Umožňuje také prakticky procvičit navržené techniky. Workshopy se konaly ve třech kolech v různých jazykových kombinacích:

19.03.2021, 09.00 -14.00 (PL-CZ)

09.04.2021, 9.00 - 14.00 hodin (PL-CZ)

22.04.2021, 9.00 - 14.00 hodin (MK-CZ)

Hodiny absolvované během workshopu odpovídají hodinovým jednotkám plánovaným pro překladatelský seminář.

Při pilotních aktivitách byly použity a vyzkoušeny metody výuky, jako je převrácená třída (flipped classroom), projektová metoda, peer to peer learning, brainstorming, gamifikace a další. Byly použity různé informační a komunikační technologie (např. webové aplikace Quizziz, Kahoot, Mentimeter, software pro podporu překladu, jako je Trados, DeepL, Google Translate).

Účast studentů a studentek z různých zemí a univerzit, zejména cvičení v mezinárodních podskupinách a dvojicích, byla pro ně příležitostí ke konfrontaci znalostí a ke sdílení poznatků o metodách a přístupech, které se v daném centru používají. Studenti ve svých dotaznících hodnotili tento prvek kurzu velmi dobře.

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Ve všech třech akademických centrech probíhá výuka překladů. Takové kurzy se konají semestrálně, jednou týdně nebo jednou za čtrnáct dní. Stávající kurzy překladu jsou vedeny jedním lektorem (za semestr) a obvykle se zaměřují na překlad z cizího jazyka do mateřského jazyka..

Strana | 6

INOVACE

Inovace, které jsme v pilotním projektu navrhli, jsou:

- Kumulace aktivit do bloků – jedná se o racionalizační organizační opatření, které dává šanci na delší společné aktivity a činnosti, které umožňují prohloubení tématu vzájemným navazováním na další série cvičení;
- 2 až 4 přednášející – paralelní předávání informací, odlehčení přednášejících;
- Lektoři, kteří semináře vedou, pocházejí z různých zemí a jejich mateřským jazykem je jiný jazyk. Výhodou je zapojení kompetentního učitele s metodickou přípravou, znalostí jazyka a kultury, citlivého na nuance stále se vyvíjejícího mateřského jazyka;
- Účastníci seminářů pocházejí z různých zemí a hovoří jiným mateřským jazykem – to umožňuje zavést cvičení, v nichž se někteří účastníci vždy ocitnou v roli odborníků a mají základ pro vzájemné předávání znalostí;
- Aplikace metody převrácené třídy – část materiálu týkající se vybraných terminologických otázek byla předem připravena formou nahrávky, aby se s ní účastníci mohli seznámit ještě před začátkem hodiny. To jednak šetří čas během hodiny, který lze využít k praktickým cvičením, a jednak se studenti mohou k látce kdykoli vrátit;
- Překladatelská cvičení v různých jazykových kombinacích (z L2 do L1, z L1 do L2, ale také z L3 do L2 – v případě Poláků překládajících makedonský text do češtiny);
- Překladatelská cvičení ve směru z L2 do L1 patří k základním činnostem v každé hodině překladu. Někteří překladatelé, ale i translatologové jsou dokonce toho názoru, že je to jediný přijatelný směr v práci profesionálního překladatele. Na druhou stranu mají překladatelská cvičení z L1 do L2 pověst obtížnějších a náročnějších, protože cílovým jazykem není jazyk mateřský. Takové překlady se však denně používají ve výuce cizích jazyků (a jak ukazuje praxe, také v práci profesionálních překladatelů).
- Nejpřevratnější aplikací směrovosti překladu během workshopu byl zpětný překlad z L1/L3 do L2. Toto cvičení si zaslouží podrobnější diskusi. Tato činnost vyžadovala precizní přípravu

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

a znalost jazyků, kterými účastníci semináře hovoří. V tomto konkrétním případě všichni studenti mluvili česky jako L2, jejich rodnými jazyky (L1) byly makedonština nebo polština. Před seminářem lektori vytvořili vlastní překlad krátkého literárního textu z češtiny do polštiny a z češtiny do makedonštiny. Během workshopu studenti pracovali v mezinárodních dvoučlenných týmech. Každý tým obdržel texty obou překladů (v polštině a makedonštině) a úkolem bylo pokusit se vytvořit společný zpětný překlad, tj. text v češtině (tedy pro studenty v jazyce L2), který by mohl být potenciálně výchozím textem pro oba překlady. Tato aktivita má význam nejen pro jazykové dovednosti, ale také významně posiluje měkké dovednosti díky potřebě komunikace a vyjednávání. Výhodou tohoto druhu cvičení je, že má šanci na úspěch i v mezinárodních skupinách, kde účastníci hovoří pouze jedním společným jazykem..

Strana | 7

ZPĚTNÁ VAZBA NA SEMINÁŘ

Dotazníky na začátku semináře

První den workshopu studenti vyjádřili své názory na překlad pomocí aplikace Mentimeter.

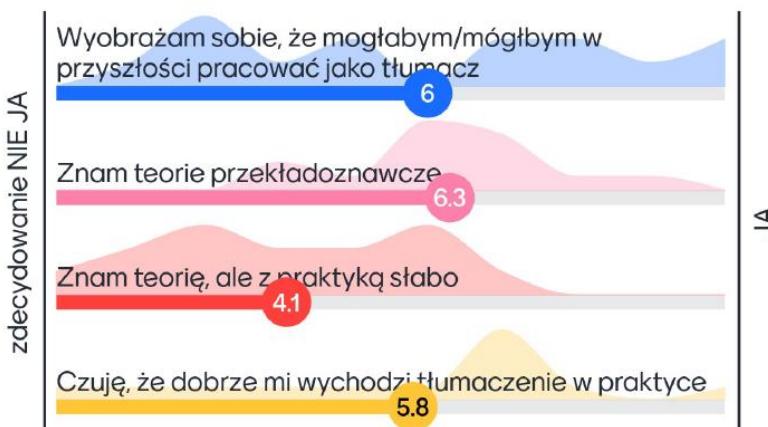
Byli požádáni, aby na stupnici od 1 do 10 určili z navržených vět:

- do jaké míry si představují, že by v budoucnu mohli pracovat jako překladatelé (průměrné skóre 6 bodů z 10 možných);
- jak jsou obeznámeni s teoriemi překladu (zde obdržené odpovědi dosáhly v průměru 6,3 bodu);
- do jaké míry znají teorii a zároveň mají potíže s praxí (průměrné skóre - 4,1 bodu);
- jak dobře se cítí při praktických překladatelských cvičeních (5,8 bodu).

Kiedy myślę o tłumaczeniu pisemnym...

Strana | 8

Odpovědi na škále ukázaly úroveň skupiny a naznačily možné oblasti, se kterými by se mohlo v budoucnu pracovat.

V úvodním dotazníku semináře studenti určili téma v rámci široké oblasti překladu, kterým by chtěli věnovat více času. Z navržených položek vytvořili následující seznam. První tři místa obsadili:

1. specializovaný překlad;
2. kolokace a frazeologismy;
3. umělecký styl.

Tyto tři oblasti jasně vyčnívaly nad ostatními. Po nich následovaly:

1. formální styl;
2. překladatelské strategie;
3. novinářský styl;
4. postedice;
5. automatický překlad;
6. lokalizace.

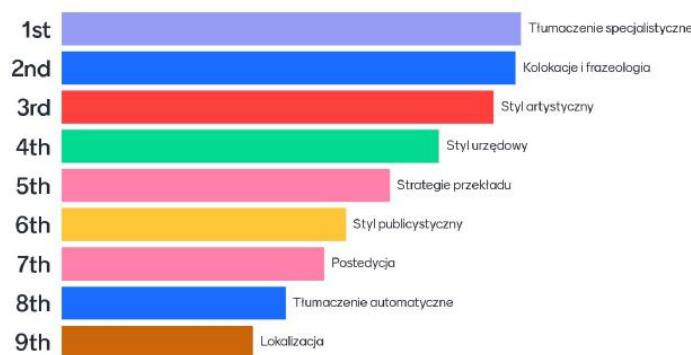
Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Stanovení priorit navrhovaných oblastí jasně naznačuje, na které otázky není v tradičním překladatelském kurzu dostatek času.

Z którymi zagadnieniami chciał(a)byś więcej popracować? Mentimeter

Przesuń na góre te, na których zależy ci w pierwszej kolejności

Další informací, kterou přednášející obdrželi na začátku workshopu, byla očekávání, s nimiž studenti na mezinárodní překladatelský workshop přišli. Zde se většina odpovědí týkala oblasti znalostí a kompetencí:

- systematizace znalosti;
- posílení překladatelské kompetence;
- praktická cvičení;
- získávání nových znalostí.

Neméně důležité však byly pro přednášející hlasy týkající se měkkých dovedností. Studenti jasně vyjádřili, že jim záleží na dobré atmosféře, poznávání nových lidí a jejich perspektivě:

- poznávání perspektivy studentů z jiné země;

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

- příjemná atmosféra;
- seznámení s jinými lidmi.

Strana | 10

Od dzisiejszych warsztatów oczekuję...

Mentimeter

Poznania perspektywy językowej kolegów/żanek zza południowej strony granicy.	uvidím jiné studenty -> a jak se učí překlad jinde	, že dowiem się czegoś nowego.
Przyjemnej atmosfery, nauczenia się nowych rzeczy na temat przekładu, ćwiczenia praktyki przekładu, poznania kolegów i koleżanek z Czech :)	Poznanie nowych ludzi i metod przekładu; umocnienie kompetencji przekładowych	Czego oczekuję... Tego, że będzie ciekawie :-)
Usystematyzowania wiedzy i wykorzystania jej w praktyce. Poznanie nowych ludzi.	Dowiedzieć i nauczyć się czegoś nowego co w przyszłości pomoże mi w tłumaczeniach.	Zależy mi na zdobyciu praktycznych informacji, które pomogą mi lepiej tłumaczyć.
będzie fajnie, jak dowiem się nowych rzeczy przekładowej orišky :-)	usystematyzowanie wiedzy na temat przekładu, nauuczenie się czegoś nowego :)	Mam nadzieję, że miło spędzę czas w towarzystwie międzynarodowym, a jednocześnie zależy mi na praktycznych ćwiczeniach z przekładu, bo na studiach teorii mamy wiele.
Poznanie nowych ludzi oraz ich perspektyw na tłumaczenie. Poznanie opinii innych osób na temat przekładów		

Dotazníky na konci prvního dne semináře

Své dojmy studenti zaznamenali do dotazníků ve formě "4Ls Retrospective". (Líbilo se jim, co se naučili, co jim chybělo a po čem toužili) - co se jim líbilo, co se naučili, co jim chybělo a co by chtěli. Odpovědi se soustředily na následující věty:

Líbilo se:

- Atmosféra – přátelská, bez stresu;
- Způsob předávání znalostí / teorie – konkrétní, stručný, úzce propojený s praxí;
- Témata – jejich rozmanitost a počet, zde také zmíněny konkrétní bloky a úkoly, které obzvláště osloivily;
- Spolupráce – možnost pracovat v jiných skupinách než dříve;

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

- Zapojení přednášejících;
- Setkání s jinými lidmi.

Studenti napsali, že se naučili:

Strana | 11

- specifickým problémům – např. nové frazeologizmy a kolokace, zásady redakčních norem, metoda hodnocení překladů atd.;
- práci v týmu.

V této podsekci studenti často podrobně vyjmenovávali, co se naučili – nová slova, neznámé bibliografické položky, pravidla pro psaní podle normy atd.

Podle většiny účastníků byl nedostatek času. V dotaznících se často objevovalo krátké jednoslovné tvrzení „čas“. Někteří z nich dodali, že nebylo dost času na důkladnou analýzu překladu, na dokončení všech cvičení, na diskusi o konkrétních příkladech, na delší práci ve dvojicích a že nebylo dost času na lepší seznámení se zahraničními kolegy.

V podsekci, co by chtěli/očekávali, byly následující odpovědi:

- více času na týmovou práci, diskusi o problémech překladu;
- větší zaměření na jednotlivé příklady;
- více takových setkání.

Dotazníky po druhém dni semináře

Po druhém dni semináře studenti odpovídali na následující otázky:

Kolika setkání semináře (po půl dni) byste se chtěli během magisterského studia zúčastnit?

V jakém formátu byste nejradiji poskytli 15 hodin překladatelských aktivit?

Které téma byste chtěli dále procvičovat/prohlubovat?

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Na první otázku odpověděla naprostá většina respondentů, že by se rádi zúčastnili 2-4 pracovních setkání.

Převážná většina také upřednostňuje formát workshopu podobný tomu, který jsme navrhli v pilotním projektu.

Strana | 12

U třetí otázky nebyly odpovědi tak jednoznačné. Většina navrhovaných oblastí, kromě strojového překladu a posteditace, byla pro studenty zajímavá. Nejvíce hlasů získala podotázka navrhující prozkoumat kolokace a frazeologismy: „Určitě chci jít hlouběji“. Nikdo neuvedl, že by se tímto tématem nechtěl zabývat podrobněji.

3. W ilu spotkaniach warsztatowych (po pół dnia) chciałbyś/chciałabyś wziąć udział podczas studiów mgr?

[Więcej szczegółów](#)

☐	w żadnych	0
☐	od 2 do 4	4
☐	od 5 do 6	2
☐	od 7 do 8	1
☐	jeszcze więcej	1

Pytania

Odpowiedzi

9

2. W której formule wolałbyś/wolałabyś realizować 15 godzin zajęć przekładowych:

[Więcej szczegółów](#)

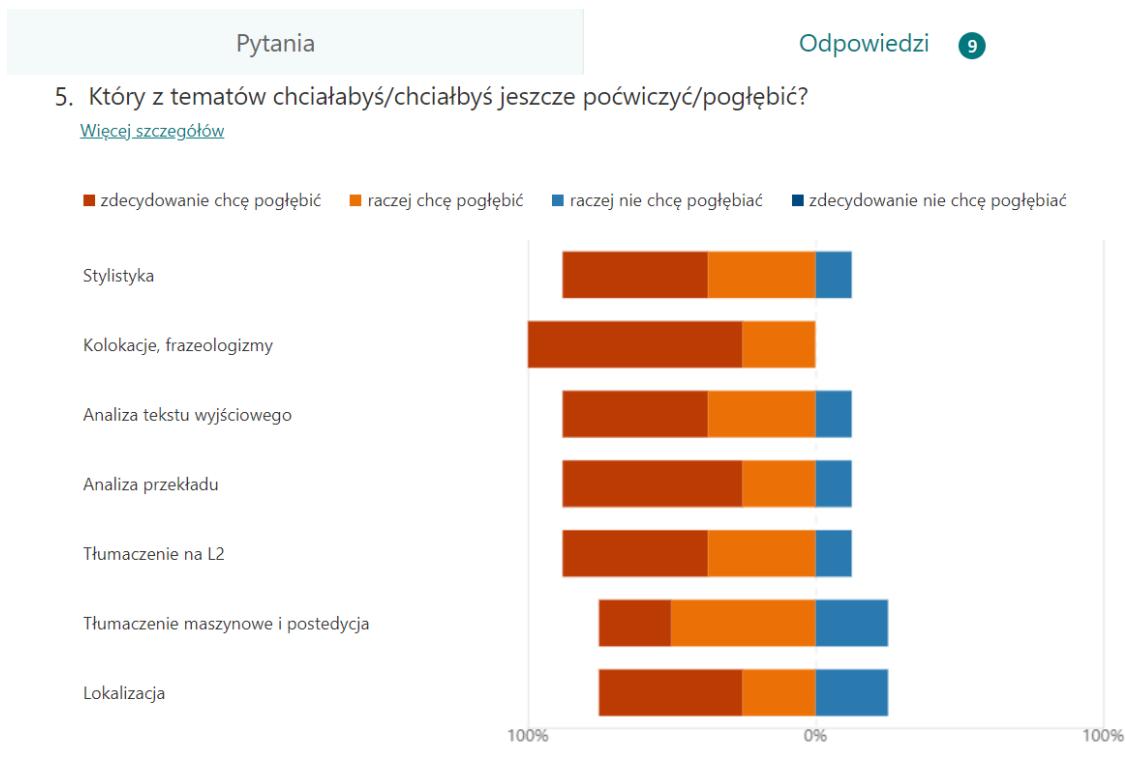
☐	1,5 h raz na dwa tygodnie	3
☐	warsztatów w 2 blokach po pół...	4
☐	ani jedno ani drugie	1

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

ZÁVĚRY

Na přípravě a realizaci všech tří ročníků pilotního semináře se podílely všechny tři univerzity projektu.

Přednášející si mohli prakticky vyzkoušet rozdělování úkolů, vzájemnou komunikaci, pomoc při získávání zajímavých materiálů, spolupráci na konkrétních souborech, používání nových výukových metod a využívání aplikací pro obohacení výuky.

Mohli si také vyzkoušet týmovou výuku – technické možnosti takového uspořádání, etiketu výuky s další osobou. Důležitým aspektem takto organizovaných aktivit byla také volba jazyka vedení schůzek nebo jejich částí.

Školitelé i účastníci ocenili pořadí navržených témat, která jako spirála rozvíjela další oblasti znalostí a kompetencí.

Na workshopu si studenti mohli vyzkoušet, jak může vypadat mezinárodní výuka.

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Ukázali, že počet kilometrů, které dělí Katovice nebo Ostravu od Skopje, není nepřekonatelná vzdálenost.

Posílily sebevědomí studentů, kteří si sami vyzkoušeli, že i v jiných zemích studenti procházejí fázemi učení cizího jazyka postupně a různou rychlostí.

Strana | 14

Provedená cvičení byla účastníky vysoce hodnocena.

Ukázalo se, že některá řešení je třeba přeformulovat, zejména pokud jde o množství času přiděleného jednotlivým úkolům.

Model převrácené třídy se ukázal jako velmi dobré řešení pro skupinu s různou úrovní. Skupina měla zkušenosti s různými typy překladatelských kurzů, takže to, co bylo pro některé nové, se pro jiné opakovalo. Materiály připravené před seminářem pomohly tuto úroveň vyrovnat, takže se studenti po zahájení semináře mohli cítit pohodlně.

Hodiny v mezinárodním složení umožňovaly překladová cvičení v různých jazykových kombinacích (z L2 do L1, z L1 do L2, ale také z L3 do L2). Tento model by bylo jinak velice obtížné aplikovat na výuku v tradičním akademickém formátu.

Během pilotních aktivit se ukázalo, že se vyplatí věnovat poměrně dlouhou dobu počáteční integraci skupiny. Dostatek času na představení se a pář slov o sobě, bez tlaku nabitého programu, vedl k dobré atmosféře během všech následujících dnů workshopu.

Materiály použité na semináři jsou účastníkům k dispozici i po skončení kurzu. Budou také zahrnuty jako intelektuální výstup projektu (O6) v podobě e-learningových materiálů.

Je třeba zvážit, zda by stacionární forma překladatelského workshopu nebo jeden den stacionární a druhý den online nepomohla vyřešit jediný nedostatek workshopu, který zaznamenali jak přednášející, tak účastníci – nedostatečné množství času. Studenti nebyli spokojeni se zkoumáním příkladů kvůli omezenému množství času. Účastníci se také rádi setkali s kolegy z jiné země. Ve stacionární verzi této aktivit lze diskuse přenést na přestávky a získat další prostor pro integraci během přestávek a společných jídel.

PŘÍLOHY – VZOROVÉ AKTIVITY A METODICKÉ POKYNY

Cvičení 1. Stylistika

Cvičení vychází z předpokladu, že dobrý překlad je překlad dobře napsaný v cílovém jazyce. Aktivita je inspirována tvorbou francouzské literární skupiny Oulipo ("Dílna potenciální literatury" Ouvroir de Littérature Potentielle, stylistickými experimenty Raymonda Queneau a Georgese Pereca (např. detektivka bez písmene „e“).

Strana | 15

Cvičení aktivuje tvůrčí potenciál studentů.

Verze: stylizace ve stejném jazyce nebo překlad do cizího jazyka v daném stylu. Možnost organizace práce: individuálně nebo ve dvojicích.

Instrukce: Přepište horoskop do zadaného stylu.

Text horoskopu:

[CZ: Horoskop na zítra](#)

MK: ХОРОСКОП

[PL: Gazeta.pl: Horoskop dzienny](#)

Styly:

1. PASIVNĚ	17. V PRVNÍ OSOBA
2. PROSTĀČKY	18. DEFINITIVNĚ
3. KÁZÁNÍ	19. PRONIKAVĚ
4. ZÁPORNÉ	20. KOLEKTIVNĚ
5. VYKŘIČNÍKOVĚ	21. FLEGMATICKY
6. BEZPROSTŘEDNĚ	22. SENZORICKY
7. TRAGICKY	23. NOMINÁLNĚ
8. REALISTICKY	24. NEVYBÍRAVĚ
9. TELEGRAFICKY	25. PLAČLIVĚ
10. KONSPIRAČNĚ	26. POZORNĚ
11. POPISNĚ	27. OPATRNĚ
12. OFICIÁLNĚ	28. TRANSFORMATIVNĚ
13.POCHYBOVAČNĚ	29. KOMEDIÁLNĚ
14. REKLAMNĚ	30. PRAVDĚPODOBNOSTNĚ
15. PERVERZNĚ	31. KŘIKLAVĚ
16. REVOLUČNĚ	32. POKORNĚ

Cvičení 2: Slovníky, normy, pomůcky

Cílem cvičení je seznámit studenty s řadou materiálů a nástrojů, které jsou k dispozici v překladatelské práci. Forma cvičení a skutečnost, že návrhy nejsou studentům předkládány ex cathedra, aktivizuje studenty a má za cíl je blíže seznámit s konkrétními pomůckami.

Strana | 16

Navrhovaný postup: Studenti dostanou odkazy na níže uvedené materiály (pokud výuka probíhá v kontaktní formě – lze pracovat s papírovými materiály, pokud jsou k dispozici). Úkolem studentů je uspořádat a navrhnout klasifikaci těchto materiálů (např. překladové slovníky, jazykové normy, korpusy atd.).

Varianta: Studenti mohou dostat všechny následující materiály nebo jen některé z nich. Součástí cvičení je pak aktivní vyhledávání materiálů a navrhování doplnění seznamu.

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Strana | 17

Internetová jazyková příručka

<https://prirucka.ujc.cas.cz/>

zde obsaženo:

Filipec, Josef a kol.: *Slovník spisovného jazyka českého* (SSJČ, (1960–1971), 197 200 hesel

Filipec, Josef a kol.: *Slovník spisovné češtiny* (SSČ) 1. vyd. 1978, 4. vyd. 2005, 50 000 hesel

Klégr, Aleš: *Tezaurus jazyka českého*, 2008

<https://sjp.pwn.pl/>

zde:

Słownik języka polskiego PWN, 35 000 hesel

Doroszewski, Witold (red.). *Słownik języka polskiego*. Warszawa 1958–1969, 125 000 hesel

Wielki słownik języka polskiego PWN t. I-V, 100 000 hesel

<https://wsjp.pl/index.php?pwh=0>

více polských slovníků:

<http://www.leksykografia.uw.edu.pl/słowniki.html>

Korpusy:

Narodowy korpus języka polskiego: <http://nkjp.pl/>

Korpus języka polskiego PWN: <https://sjp.pwn.pl/korpus>

Český národní korpus: <https://www.korpus.cz/>

Siatkowski, J. Basaj, M.: *Słownik czesko-polski*, Warszawa 1991.

Oliva, Karel: *Polsko-český slovník*. 1. vyd. 1994, 3. doplněné vyd. 2012.

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Radvanovský Antonín, Kašová Jitka. *Polsko-český technický slovník*. Praha 2004.

Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju:

[Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata](#), 2013

Strana | 18

Dokumenty a příručky upravující práci soudního překladatele

PL:

[Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego](#), 2004 (Dz. U. 2004 Nr 273 poz. 2702)

[Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego](#)

ČR:

[Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích](#) - od 1.1.2021

[VYHLÁŠKA 506/2020 Sb. Vyhláška o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti](#)

[Vyhláška č. 507/2020 Sb. Vyhláška o odměně a náhradách soudního tlumočníka a soudního překladatele](#) - od 01.01.2021

norma PN-EN 15038 „Usługi tłumaczeniowe – Wymagania dotyczące świadczenia usług”

normy ISO:

ISO 17100 (norma określająca podstawowe wymagania dotyczące tłumaczeń)

ISO 20771 (norma dotycząca specjalistycznych tłumaczeń tekstów prawnych)

ISO 21999 (norma dotycząca zapewnienia jakości i oceny tłumaczeń)

Norma ISO 20771 Specjalistyczne usługi tłumaczeniowe – Wymagania – Część 1.

Tłumaczenia tekstów prawnych (Specialised translation services – Requirements – Part 1. Legal translation) – kwiecień 2020, czy będzie wdrażana?

[Kodeks tłumacza przysięgłego](#), 2011

(historycznie: Vademecum tłumacza przysięgłego, 1985, Kodeks tłumacza sądowego, 1991, Kodeks tłumacza przysięgłego, 2005)

Departament Języka Polskiego Dyrekcja Generalna ds. Tłumaczeń Pisemnych Komisja Europejska:

[VADEMECUM TŁUMACZA Wskazówki redakcyjne dla tłumaczy](#)

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Cvičení 3. Strojový překlad

Cílem aktivity je seznámit studenty se současným stavem vývoje technologií strojového překladu a poukázat na jejich hlavní výhody a omezení, které přináší. Studenti jsou aktivizováni prací na konkrétních textech. Doporučuje se práce ve dvojicích. Následuje porovnání výsledků na fóru.

Strana | 19

Varianta aktivity: Před zahájením aktivity studenti sami navrhnou pět vět vhodných pro ověření překladu úředního stylu, odborného stylu, hovorového jazyka, idiomatiky apod.

Varianta při práci na dálku: Studenti pracují se sdíleným souborem, pokud je překlad již vložen, mají za úkol zkonto rovat, zda se objeví totožný výsledek překladu.

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Instrukce 1: Zadejte překlad daných textů podle různých překladačů.

	Deep L	Google Translate	Lindat Translator	Bing Microsoft Translate	Glosbe translate
Proszę o przesłanie umowy z dnia 23. stycznia 2011 roku.					
Elo-baza, ziomek! Wbijaj na streamka!					
Nosił wilk razy kilka ponieśli i wilka					
Nosił wilk razy kilka ponieśli i dzban					
Przekładnia hipoidalna to rodzaj przekładni zębatej o osiach wychrowatych i łukowej linii zęba.					
I to wszystko psu na budę bez miłości					

Strana | 20

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Instrukce 2: Hodnocení překladatelů. Na stupnici od 1 (nejhorší hodnocení) do 5 (nejlepší hodnocení) s případným stručným komentářem.

	Deep L	Google Translate	Lindat Translator	Bing Microsoft Translate	Glosbe translate
UX (user experience, ogólne wrażenie, estetyka, wygląd strony, komunikacja)					
Możliwość edycji i poprawek online					
Trafność doboru słownictwa					
Poprawność gramatyczna					
Ogólna ocena tekstu docelowego					
Ogólna ocena maszyny					

Strana | 21

Cvičení 4. Back translation

Aktivita určená pro práci se smíšenými skupinami, kde studenti používají jako první jazyk (L1) různé jazyky, ale mají společnou znalost druhého jazyka (L2) na podobné úrovni (zde B2/C1). Studenti provádějí zpětný překlad (back translation) do svého jazyka L2. Tato aktivita jednak aktivuje znalost ekvivalence mezi dotyčnými jazyky, navíc prolamuje tabu překladu do tzv. nerodného jazyka.

Strana | 22

Instrukce: Následující text je překladem z češtiny. Pokuste se rekonstruovat původní text.

Varianta aktivity: Práce v translingválních dvojicích (1 osoba s češtinou jako L1 + 1 osoba s češtinou jako L2)

Varianta aktivity: aktivitu lze připravit na libovolně dlouhém materiálu. Před zahájením aktivity přeložte vybraný text ze společného L2 do všech pracovních jazyků skupiny (všechny L1). Pracovní překlad může obsahovat nedostatky, které mohou studentům naznačit znění původního textu. Při komentování cvičení je však třeba na tyto nedostatky (např. kopie) upozornit.

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Na działce

Chęć, by ją okraść. Akcja jak zwykle: dostałem cynk, znam miejsce i czas, ruszam. Tym razem sam, ryzyko jest minimalne. Wkrętarką demontuję okucia, potem wyłamuje się zamek. Tak jest szybciej niż majsterkować wytrychem. Oprócz wkrętarki mam tylko dwie duże, zwyczajne torby sportowe, łatwo je zarzucić na plecy i są łatwe w obsłudze. W mieszkaniach przeglądam kompletnie wszystko, szafki, szuflady, kubki w szafkach, nawet płaszcz na wieszaku, wszędzie może być fosa i biżuteria. Ale w domkach biorę to od razu wszystko, co można udźwignąć. Czasami trochę sobie świeczę, ale raczej lecę według dotyku, wrzucam rzeczy do toreb jak popadło; wszystko można upłynnić, później się tym zajmę. Widzę i dostrzegam naprawdę wiele rzeczy naraz, ale nie myślę o niczym, nie zatrzymuję się przy niczym, nie wyobrażam sobie niczego – to rozprasza, mąci głowę, to prosta droga do wtopy. Nic też potem z całej akcji nie pamiętam. Jedyne, co mam nieustannie w głowie i co nie dotyczy przemieszczania towaru do toreb, to to, że ktoś mnie zaskoczy. Wciąż sobie wyobrażam, że jestem nim i widzę sam siebie – leci mi to w głowie tak jakby równolegle i non stop. Nie wyobrażam sobie konkretnego człowieka, tylko postać, facet, oczy, opcje, gdzie się pojawi, w środku czego, za czym, drogi, które się wycofać i tak dalej. Nie, nawet z tego domku nic nie pamiętam. Było tam tyle wszystkiego, wszędzie, w szafach, ale też na ścianach, na półkach, na podłodze. Ale schlundnie. No, chociaż, właściwie jedna rzecz: wymacałem w ciemności na ścianie duży nóż, bardzo duży i ciężki, prawie jak maczeta. Myślałem, że to jakiś antyk, bo miał dziwne błyszczące, zielone ostrze, ta zieleń była widoczna nawet w ciemności. Ale kiedy go zdjemowałem, wypadł mi z ręki na ziemię i roztrzaskał się jakby był ze szkła, jak szklany pojemnik, odłamki były wszędzie. Wydało mi się do dziwne, ale zaraz o tym zapomniałem. Złodziej zazwyczaj nie kłamie, gdy mówi, że nic nie pamięta.

Petr Borkovec, *Na chatě*, pracovní překlad do polského jazyka Joanna Derdowska

Strana | 23

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Во викендичката

Желба да ја обијам. Акција како и секогаш: некој ми поткажа/добив наговестување, го знам местото и времето, сега јас сум на ред, сега јас настапувам. Овојпат сум сам, ризикот е минимален. Со акумулаторска завртувачка го одвертувам оковот од бравата, потоа се откачува и самата брава. Така е побрзо, отколку да чепкам со калауз. Освен завртувачка имам и две големи најобични спортски торби, тие лесно можат да се стават на грб и добро со нив се манипулира. Во становите проверувам секаде, плакари, фиоки, шолјите во шкафчињата, дури палтата на закачалките, секаде може да има пари и накит. Но во викендичките веднаш земам сè што може да се земе. Повремено и ќе си светнам, но повеќе одам по допир, ги фрлам предметите во торбите кој прв ќе ми падне под рака; за сè може да се добијат пари, подоцна ќе ги средам. Гледам и забележувам многу работи одеднаш, но за ништо не размислувам, кај ништо не се задржува, ништо не си замислувам – тоа само ме задржува, ми ја мами главата, тоа е пат кон баксуз. Исто така, потоа од акцијата на ништо не се сеќавам. Единствено што постојано ми е во главата, а што не се однесува на префранјето на предметите во торбите, тоа е дека некој може да ме изненади. Постојано си замислувам дека сум тој и дека се гледам самиот себе - тоа постојано ми се врти во главата. Не си замислувам конкретен човек, едноставно силуета, маж, очи, можноста кога ќе се појави, нареде што, за што, по пат, каде да се повлечам и слично. Не, ниту од оваа викендичка на ништо не се сеќавам. Таму имаше страшно многу работи, насекаде, во плакарите, но и на сидовите, на полициите, на земја. Но средени. Да, всушност едно да: напипав во темнината на сидот голем нож, мошне голем и тежок, скоро како мачета. Си мислев дека е тоа некаков антиквитет бидејќи имаше посебно зелено сечиво што светеше, зеленото можеше да се види и во темнината. Но кога го симнував, од раката ми падна на земја и се распарчи како од стакло, како стаклен сад, срчите беа насекаде. Тоа ми беше чудно, но веднаш заборавив на тоа. Крадецот најчесто не лаже кога вели дека на ништо не се сеќава.

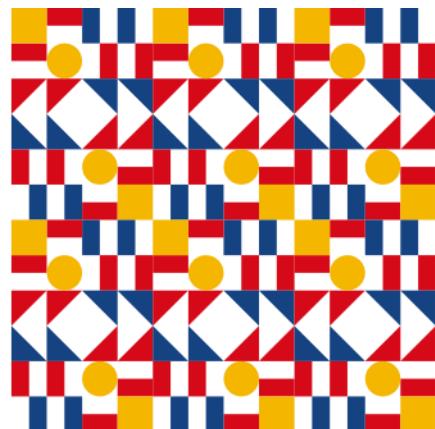
Petr Borkovec, *Na chatě*, pracovní překlad do makedonského jazyka Jasmina Delova-Siljanova

Strana | 24

Další výukové materiály a metodické pokyny naleznete v části O6 – Educational kit.

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Основни информации	3
Термини.....	3
Учесници.....	4
Локација	4
Тематски блокови	4
Опис на курсот	5
Иновација.....	6
Повратна информација во врска со работилниците	7
Анкети на почетокот на работилниците	7
Анкети на крајот од првиот ден на работилниците	10
Анкети по вториот ден од работилниците.....	11
Заклучоци.....	13

Страна | 2

ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

По обуката што беше посветена на современите дидактички методи што во рамките на проектот во ноември 2020 г, беа реализирани пилотни курсеви (пробни) чија задача беше да се провери до која мера основите на современите дидактички методи што беа претставени на обуката може да функционираат со конкретна група на студенти. Наставниците од сите три универзитети се договорија дека најдобар предмет за пробна проверка на претставените методи ќе биде преведувачка работилница. Темата беше избрана по состанокот во рамките на проектот во ноември 2020 г. Преведувањето во најшироката смисла на зборот е наспроти општата убеденост во областа која бара соработка од многу луѓе и не спаѓа во доменот на поединецот. Според барањето на Проектот, во рамките на меѓууниверзитетската размена би требало да биде подготвен најмалку еден пробен курс; во пракса се успеа да се поврзат сите три центри во три круга на работилници. Една од поволните околности беше периодот на настава од далечина. Меѓународниот образовен проект е извонредна можност за да се вежбаат вештините за соработка во група каде соработуваат луѓе од различни земји. Преведувањето е исто така, гранка што брзо се развива и затоа тута е посебно важна размената на искуство, проверени постапки и актуализација на знаењата за најновите достапни технологии. Пробните преведувачки курсеви се покажаа и како можност за студентите да воспостават меѓународни контакти што во иднина ќе можат да се употребат за професионална работа на идните дипломирани студенти.

Сите активности се одвиваат во тесна соработка меѓу наставниците од сите три универзитети при што Шлезискиот универзитет во Катовице имаше улога на координатор

ТЕРМИНИ

Методска информација за пробниот курс - О4

Почеток на интелектуалниот резултат О4 20.11.2020

Крај на интелектуалниот резултат О4 31.07.2021

Преведувачки семинар (ПОЛ-ЧЕШ) 19.03.2021

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Преведувачки семинар (ПОЛ-ЧЕШ) 09.04.2021

Преведувачка работилница (МАК-ЧЕШ) 22.04.2021

УЧЕСНИЦИ

Strona | 4

Раководители:

1. вонр. проф. д-р Јасминка Делова-Силјанова
2. Joanna Derdowska, PhD
3. Dr Małgorzata Kalita
4. Jiří Muryc, PhD

Број на учесници: 20

Учесници се студенти од Шлезискиот универзитет во Катовице, Остравскиот универзитет во Острава и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје.

ЛОКАЦИЈА

На платформата MS Teams

ТЕМАТСКИ БЛОКОВИ

За време на тридневните семинари се одвиваат следниве тематски блокови:

Преведувачка анализа, јазична комбинација МАК-ЧЕШ и ЧЕШ-МАК (Јасминка Делова-Силјанова и Јиржи Муриц)

Анализа на преводот во јазичната комбинација ЧЕШ-ПОЛ и ПОЛ-ЧЕШ (Јиржи Муриц и Малгожата Калита)

Еквиваленти, колокации и фразеологија во јазичната комбинација МАК-ЧЕШ и ЧЕШ-МАК (Јасминка Делова-Силјанова)

Преведувачки вежби од Л2 на Л1 со посебен осврт на еквиваленти и колокации (Јасминка Делова-Силјанова, Малгожата Калита, Јоана Дердовска, Јиржи Муриц)

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Стилистички вежби (Јоана Дердовска)

Правила за редактирање (ПОЛ – Малгожата Калита, ЧЕШ – Јиржи Муриц)

CAT-алатки врз примерот на SDL Trados (Малгожата Калита)

Локализација (Јоана Дердовска)

Машински превод (Јоана Дердовска)

Коментар кон студентските преводи од Л2 на Л1 (Јасминка Делова-Силјанова, Малгожата Калита, Јоана Дердовска, Јиржи Муриц)

Преведувачки вежби во меѓународни подгрупи од Л2 на Л1 (Јасминка Делова-Силјанова, Малгожата Калита, Јоана Дердовска, Јиржи Муриц)

Преведувачки вежби во меѓународни подгрупи од Л1 на Л2 (Јасминка Делова-Силјанова, Малгожата Калита, Јоана Дердовска, Јиржи Муриц)

ОПИС НА КУРСОТ

Избраните преведувачки активности се одвиваат во форма на неколкучасовни работилници на платформата MS Teams, на кои учествуваат студенти од сите три вклучени универзитети. Формата на предавањата овозможуваше на дадената тема да се посвети во кратка, но интензивна временска рамка. Исто така, овозможуваше и практично да се извежбаат техниките што се предложени. Работилниците се одвиваат во три дела во различни јазични комбинации:

19.03.2021, 09.00-14.00 (ПОЛ-ЧЕШ)

09.04.2021, 9.00 - 14.00 ч. (ПОЛ-ЧЕШ)

22.04.2021, 9.00 - 14.00 ч. (МАК-ЧЕШ)

Часовите што се поминаа во текот на работилниците временски одговараат на планираните часови за преведувачките вежби.

За време на пробните активности беа употребени и испробани методи на настава како превртена училиница (*flipped classroom*), проектен метод, *peer to peer Learning*, *brainstorming*, игра и други. Беа употребени различни информациски и комуникациски технологии (на пример: веб-апликации *Quizziz*, *Kahoot*, *Mentimeter*, софтвери за поддршка на превод како што се *Trados*, *DeepL*, *Google Translate*).

Тоа што учествуваа студенти и на студентки од различни земји и универзитети, а посебно вежбите во меѓународни подгрупи и парови, беше можност за конфронтација на знаењата и за споделување на познавањата за методите и пристапите кои во

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

дадените центри се употребуваат. Студентите во своите прашалници овој начин на курс го оценуваа многу добро.

Во сите три академски центри се одвива настава за преведување. Таквите курсеви се одвиваат семестрално, еднаш неделно или еднаш на четиринаесет дена. Постоечките курсеви по преведување ги води еден наставник (по семестар) и обично се насочени на превод од странскиот јазик на мајчиниот јазик.

Strona | 6

ИНОВАЦИЈА

Иновациите што ги предложивме во овој пробен проект се:

Кумулација на активности во блокови – се работи за организациски мерки за рационализација што даваат можност за подолги заеднички активности и работа што овозможуваат продлабочување на темата со заемно надоврзување на следната серија вежби;

2 до 4 наставници – паралелно предавање на информацијата, олеснување за наставникот;

Лекторите што ги водат семинарите доаѓаат од различни земји и нивниот мајчин јазик е друг јазик. Придобивка е вклучување на компетентен наставник со методолошка подготовка, со познавање на јазикот и културата кој што е чувствителен на нијансите што ги има во мајчињиот јазик кој постојано се развива;

Учесниците на предавањата доаѓаат од различни земји и зборуваат различен мајчин јазик – тоа овозможува да се воведат вежби во кои некои учесници секогаш ќе се најдат во улога на стручњаци и имаат основа за заемно предавање на знаењето;

Апликација на методот превртена учитница – делот на материјалот што се донесува на избрани терминолошки прашања беше однапред подготвена во форма на снимка за да може со нив учесниците да се запознаат уште пред почетокот на часовите. Тоа истовремено го заштедува времето кое може да се искористи за практични вежби, а истовремено студентите кон материјалот може да се навратат кога сакаат;

Преведувачки вежби во различни јазични комбинации (од Л2 на Л1, од Л1 на Л2, но и Л3 на Л2 – како во случајот на Полјаците што преведуваа македонски текст на чешки);

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Преведувачките вежби во насока од Л2 на Л1 спаѓаат во основните активности на секој час по преведување. Некои преведувачи, но и теоретичари на преводот дури сметаат дека е тоа единствена прифатлива насока за работа на професионалниот преведувач. Од друга страна, преведувачките вежби од Л1 на Л2 се познати како потешки и понапорни бидејќи јазикот цел не е мајчиниот јазик. Но, таквите преводи секојдневно се употребуваат во наставата по странски јазици (и како што покажува праксата, и во работата на професионалните преведувачи).

Strona | 7

Најреволуционерна примена на насоката на преводот за време на работилницата беше повратниот превод од Л1/Л3 на Л2. Оваа вежба заслужува подетална дискусија. Оваа активност бараше прецизна подготовка и познавање на јазиците на кои зборуваат учесниците на предавањето. Во овој конкретен случај, сите студенти го зборуваа чешкиот јазик како Л2, нивни мајчини јазици (Л1) беа македонски или полски. Пред предавањето, наставниците направија сопствен превод на краток книжевен текст од чешки на полски и од чешки на македонски јазик. За време на работилницата студентите работеа во меѓународни двочлени тимови. Секој од нив доби текстови од двата преводи (на полски и на македонски) и имаа задача да се обидат да направат заеднички повратен превод, односно да преведат на чешки (значи за студентите на јазик Л2), кој би можел да биде потенцијално изворен текст за двата преводи. Оваа активност има значење не само за јазичните способности, но и значајно ги зголемува меките вештини благодарение на потребата за комуникација и договарање. Придобивката од оваа втора вежба е дека има шанса за успех и во меѓународни групи каде учесниците зборуваат само еден заеднички јазик.

ПОВРАТНА ИНФОРМАЦИЈА ВО ВРСКА СО РАБОТИЛНИЦИТЕ

Анкети на почетокот на работилниците

Започнувајќи го првиот ден од работилниците, студентите со помош на апликацијата Mentimeter, го исказаа своето мислење во врска со преведувањето.

Од предложените реченици требаа да се изјаснат на скала од 1 до 10:

- колку можат да си претстават дека во иднина би можеле да работат како преведувачи (просекот од одговорите е 6 поени од 10 можни)

- колку ги познаваат транслатолошките теории (тука просечниот одговор изнесуваше 6,3 поени)
- колку им е позната теоријата, во однос на истовремените проблеми со практиката (просечниот одговор – 4,1 поен)
- колку имаат осет дека добро ги извршуваат практичните вежби по преведување (5,8 поени)

Kiedy myślę o tłumaczeniu pisemnym...

Mentimeter

Одговорите на скалата го покажаа нивото на групата и укажаа на евентуалните области, на кои во иднина би можело да се работи.

Во анкетата што беше вовед во работилниците студентите ги определија проблематиките во рамките на поопширната област на преведувањето, на кои би сакале да им се посвети повеќе време. Од предложените позиции го составија следниот список. На првите три места се појавија:

1. стручен превод
2. колокации и фразеологизми
3. уметнички стил

Овие три области се издвоија врз фонот на останатите. На подалечните позиции се појавија:

1. службен стил
2. стратегии на превод
3. публицистички стил

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

4. постредакција
5. автоматски превод
6. локализација

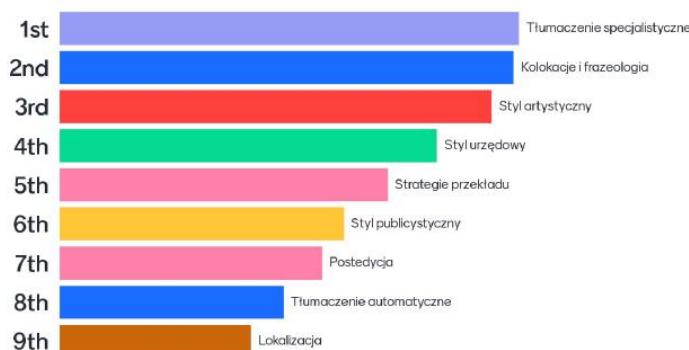
Востоставувањето хиерархија на предложените области дава јасен сигнал за кои прашања недостасува време при традиционалната настава по предметот преведување.

Strona | 9

Z którymi zagadnieniami chciał(a)byś więcej popracować?

Mentimeter

Przesuń na góre te, na których zależy ci w pierwszej kolejności

Следната информација што наставниците ја добија на почетокот на работилниците беа очекувањата со кои студентите дошле на меѓународните преведувачки работилници. Тука повеќето одговори беа поврзани со областа на знаењето и компетенциите:

- систематизирање на знаењето
- зајакнување на преведувачките компетенции
- практични вежби
- стекнување ново знаење

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Сепак, не помалку важни за наставниците беа гласовите во врска со меките вештини. Студентите јасно артикулираа дека им е важно да има добра атмосфера, да запознаат нови луѓе и нивните перспективи:

- запознавање на перспективите на студенти од друга земја
- пријатна атмосфера
- запознавање други луѓе

Strona | 10

Od dzisiejszych warsztatów oczekuję...

Mentimeter

Poznania perspektywy językowej kolegów/żanek zza południowej strony granicy.	uvidim jiné studenty -> a jak se učí překlad jinde	, że dowiem się, czegoś nowego.
Przyjemnej atmosfery, nauczenia się nowych rzeczy na temat przekładu, ćwiczenia praktyki przekładu, poznania kolegów i koleżanek z Czech :)	Poznanie nowych ludzi i metod przekładu; umocnienie kompetencji przekładowych	Czego oczekuję-. Tego, że będzie ciekawie :-)
Usystematyzowania wiedzy i wykorzystania jej w praktyce. Poznanie nowych ludzi.	Dowiedzieć i nauczyć się czegoś nowego co w przyszłości pomoże mi w tłumaczeniach.	Zależy mi na zdobyciu praktycznych informacji, które pomogą mi lepiej tłumaczyć.
będzie fajnie, jak dowiem się nowych rzeczy przekładowe ofiški :)	usystematyzowanie wiedzy na temat przekładu, nauczenie się czegoś nowego :)	Mam nadzieję, że miło spędzę czas w towarzystwie międzynarodowym, a jednocześnie zależy mi na praktycznych ćwiczeniach z przekładu, bo na studiach teorii mamy wiele.
Poznanie nowych ludzi oraz ich perspektyw na tłumaczenie. Poznanie opinii innych osób na temat przekładow		

Анкети на крајот од првиот ден на работилниците

Студентите во анкетите, во кои самите можеа да напишат коментари ги запишуваа своите впечатоци во формата „4Ls Retrospective“ (Liked, Learned, Lacked, & Longed For) – што им се допаднало, што научиле, што им недостасувало и што би сакале да има. Одговорите се концентрираа околу следните фрази:

Им се допаѓало:

- Атмосферата – пријатна, без стрес

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

- Начинот на предавање на знаењето/ теоријата – конкретен, збиен, тесно надоврзан на практиката
- Темите – нивната разновидност и количината, тука набројувајќи и конкретни блокови и задачи, кои особено им се допаднале.
- Соработката – можноста да се работи во поинакви групи од дотогашните
- Ангажираноста на наставниците
- Средбата со други луѓе

Strona | 11

Студентите напишаа дека научиле:

- конкретни прашања – на пр. нови фразеологизми и колокации, основите на редакциската норма, методот на оценување на преводот и др.
- да работат во група

Во оваа потточка студентите често набројуваа детално што научиле – нови зборови, дотогаш непознати библиографски единици, правилата на пишување во согласност со нормата и сл.

Според повеќето учесници, немало доволно време. Честопати во анкетите се појавуваше куса забелешка во форма на еден збор: „времето“. Некои допишуваа дека немало доволно време за подлабока анализа на преводните верзии, за потполнување на сите вежби, за дискусија на конкретни примери, за подолго работење во парови и дека немало доволно време да се запознаат подобро колешките и колегите од странство.

Во потточката што би очекувале/ сакале да има се најдоа следните одговори:

- повеќе време – за работа во групи, за дискусија на преводните проблеми
- поголема концентрација на поединечни примери
- повеќе вакви средби

Анкети по вториот ден од работилниците

По вториот ден од работилниците студентите одговараа на следните прашања:

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

1. Во колку работилници (средби од половина ден) би сакал/а да учествуваш за време на постдипломските студии?
2. Во која форма повеќе би сакал/а да се реализираат 15 часа настава по превод?
3. Која од темите би сакал/а уште малку да ја повежбаш/ продлабочиш?

На првото прашање повеќето решително одговорија дека би сакале да учествуваат на 2-4 работилници.

Strona | 12

Исто толку решително повеќето преферираат форма на работилници слични на оваа што им ја предложивме во рамките на пробниот час.

На третото прашање одговорите не беа толку еднозначни. Повеќето од предложените области, освен машинското преведување и постредакцијата, се најдоа во полето на интересот на студентите. Потточката што предлага продлабочување на колокациите и фразеологизмите доби најмногу гласови „дефинитивно сакам да се продлабочи“. Никој не означи дека не сака пошироко да работи на оваа тема.

3. W ilu spotkaniach warsztatowych (po pół dnia) chciałbyś/chciałabyś wziąć udział podczas studiów mgr?

[Więcej szczegółów](#)

● w żadnych	0
● od 2 do 4	4
● od 5 do 6	2
● od 7 do 8	1
● jeszcze więcej	1

Pytania

Odpowiedzi

9

2. W której formule wolałbyś/wolałabyś realizować 15 godzin zajęć przekładowych:

[Więcej szczegółów](#)

● 1,5 h raz na dwa tygodnie	3
● warsztatów w 2 blokach po pół...	4
● ani jedno ani drugie	1

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Pytania

Odpowiedzi 9

5. Który z tematów chciałabyś/chciałbyś jeszcze poćwiczyć/pogłębić?

[Więcej szczegółów](#)

■ zdecydowanie chcę pogłębić ■ raczej chcę pogłębić ■ raczej nie chcę pogłębiać ■ zdecydowanie nie chcę pogłębiać

Stylistyka

Kolokacje, frazeologizmy

Analiza tekstu wyjściowego

Analiza przekładu

Tłumaczenie na L2

Tłumaczenie maszynowe i postedykcja

Lokalizacja

100% 0% 100%

Strona | 13

ЗАКЛУЧОЦИ

Сите три универзитети од проектот се ангажираа во подготвувањето и реализацијата на сите три изданија на пробните работилници.

Наставниците можеа практично да ги извежбаат распределбата на задачите, меѓусебната комуникација, помагањето во стекнувањето интересни материјали, заедничката работа на конкретни документи, искористувањето на новите методи на подучување и применувањето на апликации што ја разигруваат наставата.

Наставниците можеа и да го извежбаат истовременото водење час – техничките можности на ваквото решение, етикетата на водењето час со друга личност. Важен аспект на вака организираните часови беше и изборот на јазикот на кој ќе се водат средбите или делови од нив.

Наставниците и учесниците добро го оценија редоследот на предложените теми, кој во вид на спирала откриваше нови и нови области на знаења и компетенции.

Работилниците им дадоа на студентите најава за тоа како може да изгледа меѓународната настава.

Towards Modern Slavic Studies

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРОБНИОТ КУРС

Покажаа дека многуте километри што ги разделуваат Катовице и Острава од Скопје не се растојание што не може да се совлада.

Кај студентите го зајакнаа чувството на самоувереност бидејќи самите искусија дека и во другите земји студентите постепено и со различно темпо ги поминуваат етапите на учење странски јазик.

Спроведените вежби беа високо оценети од учесниците.

Strona | 14

Се покажа дека некои решенија бараат извесно преформулирање, особено во поглед на времето одредено за посебни задачи.

Моделот на превртена училиница се покажа како многу добро решение за групата, во која имаше различни нивоа. Групата имаше искуство со различен вид преведувачки активности, па тоа што за едните беше новост, за другите беше повторување. Материјалите подгответи пред работилниците помогнаа тоа ниво да се изедначи така што студентите, започнувајќи ги работилниците можеа да се чувствуваат удобно.

Часовите според меѓународна формула овозможија преведувачки вежби во различна јазична комбинација (од Л2 на Л1, од Л1 на Л2, но и од Л3 на Л2). Тоа е модел што тешко може да се примени на часови што се одвиваат според традиционална акадмска формула.

Во текот на часовите се покажа дека вреди да се посвети релативно многу време на почетна интеграција на групата. Тоа што имаше доволно време за да се претстават, да кажат неколку збора за себе, без притисок да се реализира напнатата програма, резултираше со добра атмосфера пред сите други денови на работилницата.

Материјалите користени на работилниците се достапни за учесниците и по завршувањето на курсот. Тие ќе се бројат и како интелектуален резултат на проектот (Об) како материјали за е-учење.

Би требало да се размисли дали формата со физичко присуство на преведувачките работилници или, пак, еден ден со физичко присуство, а друг со далечинска настава не би помогнале да се реши единствената мана на работилниците што ја забележаа и наставниците и учесниците – имено недоволното време. Студентите имаа недостаток на задлабочување во преводите поради ограничениот временски рок. На учесниците, исто така, им беше важно да ги запознаат колегите од другата земја. Во верзијата на ваквите часови со физичко присуство дискусијата може да се пренесе и на паузите, а добиваме и додатен простор за интеграција за време на паузите.

АНЕКСИ – ПРИМЕРИ, АКТИВНОСТИ И МЕТОДОЛОШКИ УПАТСТВА

Вежба 1. Стилистика.

Strona | 15

Вежбата се заснова на претпоставката дека добар превод е превод што е добро напишан во целниот јазик. Активноста е инспирирана од творештвото на француската книжевна група УЛИПО („Warsztat Literatury Potencjalnej“ Ouvroir de Littérature Potentielle, стилски експерименти на Ремон Кено и Жорж Перек (на пр. криминал без буквата „е“)).

Вежбата го активира креативниот потенцијал на студентите.

Верзии: стилизација во истиот јазик или превод на туѓ јазик во зададен стил. Опција на организација на работата: индивидуално или во парови.

Задача: Препиши го хороскопот во зададениот стил.

Текст на хороскопот:

[CZ: Horoskop na zítra](#)

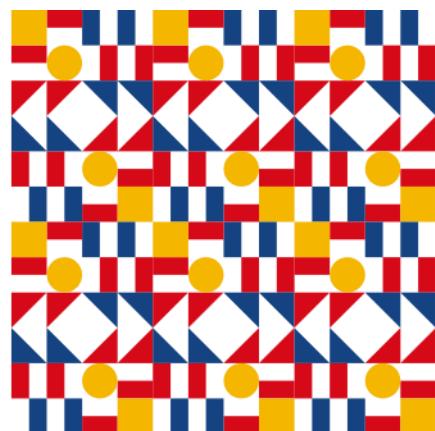
МК: ХОРОСКОП

[PL: Gazeta.pl: Horoskop dzienny](#)

Стилови:

1. ПАСИВ	17. ВО ПРВО ЛИЦЕ
2. ПРОСТАЧКИ	18. ДЕФИНИЦИСКИ
3. ПРОПОВЕД	19. ПРЕКОРНО
4. НЕГАТИВНО	20. ЗБИРНО
5. СО ВИКАЊЕ	21. ФЛЕГМАТИЧНО
6. ДИРЕКТНО	22. СЕНЗИБИЛНО
7. ТРАГИЧНО	23. ПОИМЕНИЧНО
8. ТЕМЕЛНО	24. НЕДИСКРИМИНАТОРНО
9. ТЕЛЕГРАФСКИ	25. ПЛАЧЛИВО
10. ЗАГОВОРНИЧКИ	26. ПРЕДУПРЕДУВАЧКИ
11. ОПИСНО	27. ВНИМАТЕЛНО
12. СЛУЖБЕНО	28. НЕГИРАНО
13. ПРАШАЛНО	29. КОМИЧНО
14. РЕКЛАМНО	30. ХИПОТЕТИЧКИ
15. ЛИЦЕМЕРНО	31. ИЗВИЧНО
16. РЕВОЛУЦИОНЕРНО	32. ПОКОРНО

Towards Modern Slavic Studies

Вежба 2. Речници, норми, помагала

Вежбата има за цел да ги запознае студентите со палетата достапни материјали и помошни алатки во занаетот на преведувачот. Формата на вежбата и фактот дека предлозите не им се сугерирали во дадена форма, ги активира студентите и има за цел поблисоко запознавање со подеталните помагала.

Предложен тек: Студентите добиваат линкови за наведените материјали (доколку часовите се одвиваат со физичко присуство – може да се работи со хартиени материјали, ако се достапни). Задачата на студентите е да ги подредат тие материјали во класификацијата што им е предложена (на пр. преводни речници, јазични норми, корпуси итн.)

Варијанта: Студентите може да ги добијат сите наведени материјали или само некои избрани. Тогаш дел од вежбата е активно барање на материјалите и предлози за дополнување на списокот.

UNIVERSITY OF SILESIA
IN KATOWICE

UNIVERSITY
OF OSTRAVA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Towards Modern Slavic Studies

Информација за пробниот курс

Strona | 17

Internetová jazyková příručka

<https://prirucka.ujc.cas.cz/>

овде:

Filipec, Josef a kol.: *Slovník spisovného jazyka českého* (SSJČ, (1960–1971), 197 200 hesel

Filipec, Josef a kol.: *Slovník spisovné češtiny* (SSČ) 1. vyd. 1978, 4. vyd. 2005, 50 000 hesel

Klégr, Aleš: *Tezaurus jazyka českého*, 2008

<https://sjp.pwn.pl/>

овде:

Słownik języka polskiego PWN, 35 000 hesel

Doroszewski, Witold (red.). *Słownik języka polskiego*. Warszawa 1958–1969, 125 000 hesel

Wielki słownik języka polskiego PWN t. I-V, 100 000 hesel

<https://wsjp.pl/index.php?pwh=0>

Други полски речници:

<http://www.leksykografia.uw.edu.pl/słowniki.html>

Корпуси:

Narodowy korpus języka polskiego: <http://nkjp.pl/>

Korpus języka polskiego PWN: <https://sjp.pwn.pl/korpus>

Český národní korpus: <https://www.korpus.cz/>

Siatkowski, J. Basaj, M.: *Słownik czesko-polski*, Warszawa 1991.

Oliva, Karel: *Polsko-český slovník*. 1. vyd. 1994, 3. doplněné vyd. 2012.

Towards Modern Slavic Studies

Информација за пробниот курс

Radvanovský Antonín, Kašová Jitka. *Polsko-český technický slovník*. Praha 2004.

Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju:

[Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata](#), 2013

Strona | 18

Документи и прирачници за регулирање на работата на судскиот преведувач

PL:

[Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego](#), 2004 (Dz. U. 2004 Nr 273 poz. 2702)

[Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego](#)

ČR:

[Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích](#) - od 1.1.2021

[VYHLÁŠKA 506/2020 Sb. Vyhláška o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti](#)

[Vyhláška č. 507/2020 Sb. Vyhláška o odměně a náhradách soudního tlumočníka a soudního překladatele](#) - od 01.01.2021

Норми:

norma PN-EN 15038 „Usługi tłumaczeniowe – Wymagania dotyczące świadczenia usług”

normy ISO:

ISO 17100 (norma określająca podstawowe wymagania dotyczące tłumaczeń)

ISO 20771 (norma dotycząca specjalistycznych tłumaczeń tekstów prawnych)

ISO 21999 (norma dotycząca zapewnienia jakości i oceny tłumaczeń)

Norma ISO 20771 Specjalistyczne usługi tłumaczeniowe – Wymagania – Część 1.

Tłumaczenia tekstów prawnych (Specialised translation services – Requirements – Part 1. Legal translation) – kwiecień 2020, czy będzie wdrażana?

[Kodeks tłumacza przysięgłego](#), 2011

(historycznie: Vademecum tłumacza przysięgłego, 1985, Kodeks tłumacza sądowego, 1991, Kodeks tłumacza przysięgłego, 2005)

Departament Języka Polskiego Dyrekcja Generalna ds. Tłumaczeń Pisemnych Komisja Europejska:

[VADEMECUM TŁUMACZA Wskazówki redakcyjne dla tłumaczy](#)

Вежба 3. Машински превод

Активноста има за цел да им ја доближи на студентите актуелната состојба на развојот на технологијата за машински превод и да им сврти внимание на полезностите, кои произлегуваат од неа, како и на ограничувањата што ги носи. Студентите се активираат преку работа на конкретни текстови. Се сугерира работа во парови. Потоа, споредување на заклучоците на форум.

Варијанта на активноста: Пред почетокот на вежбата студентите сами предложуваат пет соодветни реченици за тестирање на преводот на службениот стил, техничкиот стил, разговорниот јазик, идиоматиката и сл.

Варијанта за далечинска настава: Студентите работат на заеднички документ, ако преводот е веќе внесен, може да се исконтролира дали се појавува идентичен резултат.

Задача 1:

Запиши го преводот на дадените текстови според одредени машински преведувачи.

	Deep L	Google Translate	Lindat Translator	Bing Microsoft Translate	Glosbe translate
Proszę o przesłanie umowy z dnia 23. stycznia 2011 roku.					
Elo-baza, ziomek! Wbijaj na streamka!					
Nosił wilk razy kilka ponieśli i wilka					
Nosił wilk razy kilka ponieśli i dzban					
Przekładnia hipoidalna to rodzaj przekładni zębatej o osiach wychrowatych i łukowej linii zęba.					
I to wszystko psu na budę bez miłości					

Towards Modern Slavic Studies

Информација за пробниот курс

Задача 2:

Оцени ги машинските преведувачи. На скала од 1 (најлоша оценка) до 5 (најдобра) со евентуален кус коментар.

	Deep L	Google Translate	Lindat Translator	Bing Microsoft Translate	Glosbe translate
UX (user experience, ogólne wrażenie, estetyka, wygląd strony, komunikacja)					
Możliwość edycji i poprawek online					
Trafność doboru słownictwa					
Poprawność gramatyczna					
Ogólna ocena tekstu docelowego					
Ogólna ocena maszyny					

Страна | 20

Вежба 4. Back translation

Активност предодредена за работа со мешани групи, во кои студентите употребуваат различни јазици како прв јазик (L1), но имаат заедничко познавање на вториот јазик (L2) на слично рамниште (овде B2/C1). Студентите прават обратен превод (back translation) на својот L2. Оваа активност, како прво, го активира знаењето за еквиваленција меѓу дадените јазици, а освен тоа, го прекршува табуто за превод на т.н. немајчин јазик.

Strona | 21

Варијанта на активноста: Работа во трансјазични парови (1 лице со чешки како L1 + едно лице со чешки како L2)

Варијанти на активноста: вежбата може да се подготви со произволни материјали со произволна должина. Пред часот треба да се преведе избраниот текст од заедничкиот L2 на сите работни јазици на групата (сите L1). Работниот превод може да содржи несовршености што може да им ги сугерира на студентите звучењето на појдовниот текст. За време на коментарите кон вежбата, сепак, треба да се обрати внимание на тие несовршености (на пр. калки).

Задача: Следниот текст е превод од чешки јазик. Обиди се да го реконструираш појдовниот текст.

Na działce

Chęć, by ją okraść. Akcja jak zwykle: dostałem cynk, znam miejsce i czas, ruszam. Tym razem sam, ryzyko jest minimalne. Wkrętarką demontuję okucia, potem wyłamuje się zamek. Tak jest szybciej niż majsterkować wytrychem. Oprócz wkrętarki mam tylko dwie duże, zwyczajne torby sportowe, łatwo je zarzucić na plecy i są łatwe w obsłudze. W mieszkaniach przeglądam kompletnie wszystko, szafki, szuflady, kubki w szafkach, nawet płaszcz na wieszaku, wszędzie może być forsa i biżuteria. Ale w domkach biorę to od razu wszystko, co można udźwignąć. Czasami trochę sobie świeczę, ale raczej lecę według dotyku, wrzucam rzeczy do toreb jak popadło; wszystko można upłynnić, później się tym zajmę. Widzę i dostrzegam naprawdę wiele rzeczy naraz, ale nie myślę o niczym, nie zatrzymuję się przy niczym, nie wyobrażam sobie niczego – to rozprasza, mąci głowę, to prosta droga do wtopy. Nic też potem z całej akcji nie pamiętam. Jedyne, co mam nieustannie w głowie i co nie dotyczy przemieszczania towaru do toreb, to to, że ktoś mnie zaskoczy. Wciąż sobie wyobrażam, że jestem nim i widzę sam siebie – leci mi to w głowie tak jakby równolegle i non stop. Nie wyobrażam sobie konkretnego człowieka, tylko postać, facet, oczy, opcje, gdzie się pojawi, w środku czego, za czym, drogi, którychdy się wycofać i tak dalej. Nie, nawet z tego domku nic nie pamiętam. Było tam tyle wszystkiego, wszędzie, w szafach, ale też na

Towards Modern Slavic Studies

Информација за пробниот курс

ścianach, na półkach, na podłodze. Ale schludnie. No, chociaż, właściwie jedna rzecz: wymacałem w ciemności na ścianie duży nóż, bardzo duży i ciężki, prawie jak maczeta. Myślałem, że to jakiś antyk, bo miał dziwne błyszczące, zielone ostrze, ta zieleń była widoczna nawet w ciemności. Ale kiedy go zdjemowałem, wypadł mi z ręki na ziemię i roztrzaskał się jakby był ze szkła, jak szklany pojemnik, odłamki były wszędzie. Wydało mi się do dziwne, ale zaraz o tym zapomniałem. Złodziej zazwyczaj nie kłamie, gdy mówi, że nic nie pamięta.

Strona | 22

Petr Borkovec, *Na chatě*, przekład roboczy na j. polski

Во викендичката

Желба да ја обијам. Акција како и секогаш: некој ми поткажа/добив наговестување, го знам местото и времето, сега јас сум на ред, сега јас настапувам. Овојпат сум сам, ризикот е минимален. Со акумулаторска завртнувачка го одвртувам оковот од бравата, потоа се откачува и самата брава. Така е побрзо, отколку да чепкам со калауз. Освен завртнувачка имам и две големи најобични спортски торби, тие лесно можат да се стават на грб и добро со нив се манипулира. Во становите проверувам секаде, плакари, фиоки, шолјите во шкафчињата, дури палтата на закачалките, секаде може да има пари и накит. Но во викендичките веднаш земам сè што може да се земе. Повремено и ќе си светнам, но повеќе одам по допир, ги фрлам предметите во торбите кој прв ќе ми падне под рака; за сè може да се добијат пари, подоцна ќе ги средам. Гледам и забележувам многу работи одеднаш, но за ништо не размислувам, кај ништо не се задржува, ништо не си замислувам – тоа само ме задржува, ми ја мами главата, тоа е пат кон баксуз. Исто така, потоа од акцијата на ништо не се сеќавам. Единствено што постојано ми е во главата, а што не се однесува на префрлањето на предметите во торбите, тоа е дека некој може да ме изненади. Постојано си замислувам дека сум тој и дека се гледам самиот себе - тоа постојано ми се врти во главата. Не си замислувам конкретен човек, едноставно силуета, маж, очи, можноста кога ќе се појави, нареде што, за што, по пат, каде да се повлечам и слично. Не, ниту од оваа викендичка на ништо не се сеќавам. Таму имаше страшно многу работи, насекаде, во плакарите, но и на сидовите, на полициите, на земја. Но средени. Да, всушност едно да: напипав во темнината на сидот голем нож, мошне голем и тежок, скоро како мачета. Си мислев дека е тоа некаков антиквитет бидејќи имаше посебно зелено сечиво што светеше, зеленото можеше да се види и во темнината. Но кога го симнував, од раката ми падна на земја и се распарчи како од стакло, како стаклен сад, срчите беа насекаде. Тоа ми беше чудно, но веднаш заборавив на тоа. Крадецот најчесто не лаже кога вели дека на ништо не се сеќава.

Petr Borkovec, *Na chatě*, przekład roboczy na j. macedoński

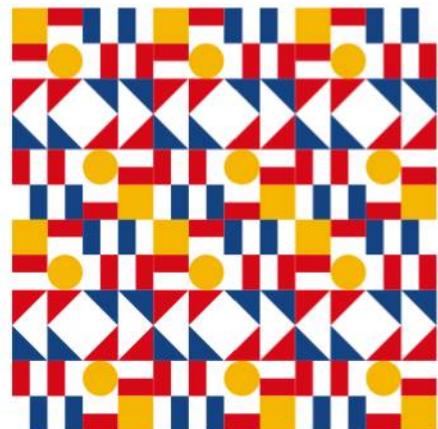
Towards Modern Slavic Studies

Информација за пробниот курс

Повеќе наставни материјали и методски упатувања има во секцијата 06 – Educational kit од резултатите на проектот.

Страна | 23

Towards Modern Slavic Studies

RAPORT Z PILOTAŻU

UNIVERSITY OF SILESIA
IN KATOWICE

UNIVERSITY
OF OSTRAVA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SPIS TREŚCI

PODSTAWOWE INFORMACJE.....	3
TERMINY	3
OSOBY ZAANGAŻOWANE.....	4
MIEJSCE.....	4
ZREALIZOWANE BLOKI TEMATYCZNE	4
OPIS ZREALIZOWANEGO KURSU	5
INNOWACJA.....	6
INFORMACJA ZWROTNA NA TEMAT WARSZTATÓW.....	7
ANKIETY NA POCZĄTEK WARSZTATÓW	7
ANKIETY NA KONIEC PIERWSZEGO DNIA WARSZTATÓW.....	10
ANKIETY PO DRUGIM DNIU WARSZTATÓW.....	12
WNIOSKI.....	14
ZAŁĄCZNIKI – PRZYKŁADOWE AKTYWNOŚCI I WSKAZÓWKI METODYCZNE	16
ĆWICZENIE 1. STYLISTYCZNE	16
ĆWICZENIE 2. SŁOWNIKI, NORMY, POMOCY	17
ĆWICZENIE 3. PRZEKŁAD MASZYNOWY	20
ĆWICZENIE 4. BACK TRANSLATION.....	23

Strona | 2

PODSTAWOWE INFORMACJE

Po szkoleniu dotyczącym nowoczesnych metod dydaktycznych, które odbyło się w listopadzie 2020 w ramach projektu, zrealizowane zostały kursy pilotażowe, których zadaniem było sprawdzenie, w jakim stopniu elementy nowoczesnych metod nauczania przedstawionych na szkoleniu, sprawdzą się w pracy z konkretną grupą studentów. Wykładowcy wszystkich trzech uniwersytetów zgodnie uznali, że najlepszym przedmiotem dla przeprowadzenia pilotażu zaprezentowanych metod jest tłumaczenie pisemne. Przedmiot realizowany jako pilotaż został wybrany po spotkaniu projektowym w listopadzie 2020 r. Szeroko rozumiany przekład pisemny to wbrew pozorom obszar wymagający współpracy wielu osób, a nie domena indywidualnego tłumacza. Zgodnie z wnioskiem projektowym minimalnie jeden kurs pilotażowy miał zostać przygotowany we współpracy międzyuniwersyteckiej, w praktyce do trzech edycji warsztatów udało się zaangażować wszystkie trzy ośrodki. Jedną z okoliczności sprzyjających takiemu rozwiązaniu był okres nauki zdalnej. Międzynarodowy projekt edukacyjny to świetna okazja do tego, by umiejętność współpracy przećwiczyć w gronie, w którym współpracują ze sobą osoby z różnych państw. Przekład to również bardzo dynamicznie rozwijająca się dziedzina, dlatego wymiana doświadczeń, dobrych praktyk oraz aktualizowanie wiedzy na temat najnowszych dostępnych technologii jest tutaj szczególnie istotna. Pilotażowe zajęcia z tłumaczenia sprawdziły się też jako okazja do nawiązania przez studentów kontaktów międzynarodowych, które mają szanse zostać wykorzystane w przyszłości, w pracy zawodowej przyszłych absolwentów.

Strona | 3

Wszystkie działania przebiegły w ścisłej współpracy pracowników trzech zaangażowanych uniwersytetów, przy czym w roli koordynatora działań występował Uniwersytet Śląski w Katowicach.

TERMINY

Methodological Pilotage Report – O4

Rozpoczęcie rezultatu intelektualnego O4	20.11.2020
Koniec rezultatu intelektualnego O4	31.07.2021
Warsztaty tłumaczenia pisemnego (PL-CZ)	19.03.2021
Warsztaty tłumaczenia pisemnego (PL-CZ)	09.04.2021
Warsztaty tłumaczenia pisemnego (MK-CZ)	22.04.2021

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

OSOBY ZAANGAŻOWANE

Prowadzący:

1. вонр. проф. д-р Јасминка Делова-Силјанова
2. Joanna Derdowska, PhD
3. dr Małgorzata Kalita
4. Jiří Muryc, PhD

Strona | 4

Liczba uczestników: 20

Uczestnicy to studenci z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Ostrawskiego w Ostrawie oraz Uniwersytetu św. Cyryla i Metodego w Skopje.

MIEJSCE

platforma MS Teams

ZREALIZOWANE BLOKI TEMATYCZNE

W ramach trzech dni warsztatów zostały zrealizowane następujące bloki tematyczne:

Analiza tłumaczenia w kombinacji językowej MK-CZ oraz CZ-MK (Јасминка Делова-Силјанова i Jiří Muryc)

Analiza tłumaczenia w kombinacji językowej CZ-PL oraz PL-CZ (Jiří Muryc i Małgorzata Kalita)

Ekwivalenty, kolokacje i frazeologia w kombinacji językowej MK-CZ, CZ-MK (Јасминка Делова-Силјанова)

Ćwiczenia przekładowe z L2 na L1 skoncentrowane na ekwiwalentach i kolokacjach (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Ćwiczenia stylistyczne (Joanna Derdowska)

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Norma edytorska (PL – Małgorzata Kalita, CZ – Jiří Muryc)

Narzędzia CAT na przykładzie SDL Trados (Małgorzata Kalita)

Lokalizacja (Joanna Derdowska)

Tłumaczenie maszynowe (Joanna Derdowska)

Strona | 5

Komentarz tłumaczeń studenckich z L2 na L1 (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Ćwiczenia przekładowe w międzynarodowych podgrupach z L2 na L1 (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

Ćwiczenia przekładowe w międzynarodowych podgrupach z L1 na L2 (Јасминка Делова-Силјанова, Małgorzata Kalita, Joanna Derdowska, Jiří Muryc)

OPIS ZREALIZOWANEGO KURSU

Wybrane zajęcia tłumaczeniowe zrealizowano w formie kilkugodzinnych warsztatów na platformie MS Teams, w których uczestniczyli studenci ze wszystkich trzech zaangażowanych uniwersytetów. Forma warsztatów pozwala na skoncentrowanie się na danym temacie w krótkim, ale intensywnym czasie. Pozwala również praktycznie przećwiczyć proponowane techniki. Warsztaty odbyły się w trzech edycjach, w różnych kombinacjach językowych:

19.03.2021, godz. 9.00-14.00 (PL-CZ)

09.04.2021, godz. 9.00-14.00 (PL-CZ)

22.04.2021, godz. 9.00-14.00 (MK-CZ)

Godziny zrealizowane podczas warsztatów odpowiadają jednostkom godzinowym zaplanowanym na zajęcia z tłumaczenia pisemnego.

W ramach działań pilotażowych zastosowane i wypróbowane zostały takie metody dydaktyczne jak odwrócona klasa, metoda projektowa, peer to peer learning, burza mózgów, gamifikacja i inne. Zastosowano wiele rozmaitych technologii informacyjno-komunikacyjnych (np. aplikacje internetowe Quizziz, Kahoot, Mentimeter, oprogramowanie wspierające pracę tłumacza, np. Trados, DeepL, Google Translate).

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Udział studentów i studentek z różnych krajów i uniwersytetów, a zwłaszcza ćwiczenia w międzynarodowych podgrupach i parach, był dla nich okazją do skonfrontowania wiedzy i do podzielenia się spostrzeżeniami na temat metod i podejścia, które stosowane są w danym ośrodku. Studenci w swoich ankietach wysoko ocenili ten element zajęć.

We wszystkich trzech ośrodkach akademickich prowadzone są zajęcia z tłumaczenia pisemnego. Zajęcia takie odbywają się w cyklu semestralnym, raz na tydzień lub raz na dwa tygodnie. Dotychczasowe zajęcia z tłumaczeń prowadzone są przez jednego prowadzącego (w jednym semestrze) i zazwyczaj koncentrują się na kierunku tłumaczenia z języka obcego na język ojczysty.

Strona | 6

INNOWACJA

Innowacjami, jakie zaproponowaliśmy w ramach pilotażu są:

- Skumulowanie zajęć do bloków – jest to racjonalizatorski zabieg organizacyjny dający szansę na dłuższe wspólne działania i aktywności, umożliwiający pogłębienie tematu przez nawiązujące na siebie serie ćwiczeń;
- Prowadzenie przez 2-4 wykładowców równocześnie – równoległe przekazywanie informacji, odciążenie dla prowadzących;
- Wykładowcy prowadzący warsztaty pochodzą z różnych krajów i posługują się innym językiem jako rodzimym. Korzyścią takiego rozwiązania jest zaangażowanie kompetentnego nauczyciela z przygotowaniem metodycznym, wiedzą o języku i kulturze, wyczulonego na niuanse wciąż rozwijającego się języka ojczystego;
- Uczestnicy warsztatów pochodzą z różnych krajów i posługują się innym językiem jako rodzimym – pozwala to na wprowadzenie ćwiczeń, w których część uczestników zawsze znajduje się w roli specjalisty i ma podstawy do tego, by przekazywać wiedzę peer to peer;
- Zastosowanie metody odwróconej klasy – część materiałów dotycząca wybranych kwestii terminologicznych została przygotowana z wyprzedzeniem w formie nagrania po to, by uczestnicy mogli się z nimi zapoznać jeszcze przed rozpoczęciem zajęć. Dzięki temu po pierwsze zaoszczędzony zostaje czas podczas zajęć, który można wykorzystać na praktyczne ćwiczenia, a po drugie studenci mogą w dowolnej chwili powrócić do materiału;
- Ćwiczenie tłumaczenia w różnej kombinacji językowej (z L2 na L1, z L1 na L2, ale również z L3 na L2 – w przypadku Polaków tłumaczących tekst macedoński na język czeski);

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Ćwiczenia przekładowe w kierunku L2 na L1 należą do podstawowych aktywności na jakichkolwiek zajęciach z przekładu. Niektórzy tłumacze, ale także badacze przekładoznawcy, są nawet zdania, że to jedyny dopuszczalny kierunek w profesjonalnej pracy tłumacza. Ćwiczenia przekładowe z L1 na L2 cieszą się zaś opinią tych trudniejszych i bardziej zaawansowanych ze względu na to, że językiem docelowym nie jest język rodzimy. Takie przekłady stosowane są jednak na co dzień w nauczaniu języków obcych (a jak pokazuje praktyka, także w pracy tłumaczy zawodowych).

Strona | 7

Najbardziej przewrotną aplikacją kierunkowości tłumaczenia podczas warsztatów było tłumaczenie wsteczne (back translation) z L1/L3 na L2. To ćwiczenie zasługuje na bardziej szczegółowe omówienie. Ta aktywność wymagała precyzyjnego przygotowania i wiedzy o tym, jakimi językami posługują się uczestnicy warsztatów. W tym konkretnym przypadku wszyscy studenci wiedli językiem czeskim jako L2, ich językami rodzimymi były macedoński i polski. Przed warsztatami prowadzący sporządzili własne tłumaczenia krótkiego tekstu literackiego z języka czeskiego na język polski i macedoński. Podczas warsztatów studenci pracowali w międzynarodowych dwuosobowych zespołach. Każdy zespół otrzymał teksty obu tłumaczeń (po polsku i po macedońsku), a zadaniem była próba wspólnego zredagowania tłumaczenia wstecznego (back translation), a więc tekstu w języku czeskim (dla studentów L2) potencjalnie mogącego być tekstem wyjściowym dla obu tłumaczeń. Aktywność ta ma wartość nie tylko dla umiejętności językowych, ale w znaczący sposób wzmacnia też umiejętności miękkie, przez konieczność komunikacji i negocjacji. Zaletą tego rodzaju ćwiczenia jest to, że ma ono szansę powodzenia nawet w grupach międzynarodowych, w których uczestnicy wiedzą tylko jednym wspólnym językiem.

INFORMACJA ZWROTNA NA TEMAT WARSZTATÓW

Ankiety na początek warsztatów

Rozpoczynając pierwszy dzień warsztatów studenci, za pomocą aplikacji Mentimeter, wyrazili swoje zdanie na temat tłumaczenia.

Z zaproponowanych zdań mieli określić w skali od 1 do 10:

- na ile wyobrażają sobie, że mogliby w przyszłości pracować jako tłumacze (średnia odpowiedzi to 6 punktów na 10 możliwych)
- na ile znają teorie przekładoznawcze (tutaj odpowiedzi uzyskały średnią 6,3 punktu)

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

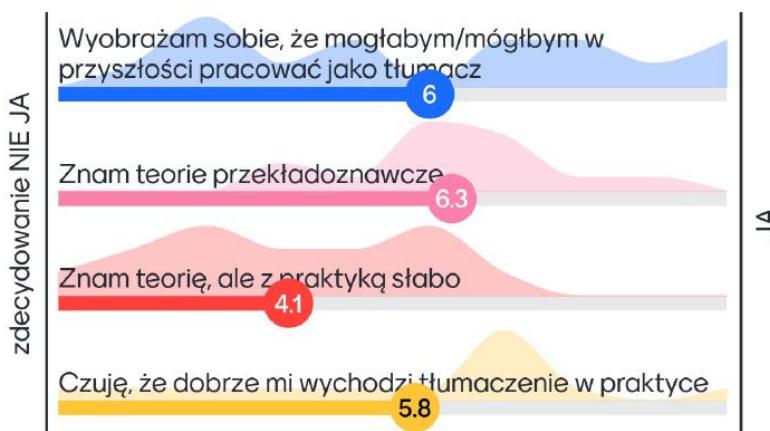
04 – Pilotage report

- na ile znają teorię, przy równoczesnych trudnościach z praktyką (średnia odpowiedź – 4,1 punktu)
- na ile mają poczucie, że dobrze wykonują praktyczne ćwiczenia z tłumaczenia (5,8 punktu)

Kiedy myślę o tłumaczeniu pisemnym...

Mentimeter

Strona | 8

Odpowiedzi na skali pokazały poziom grupy i wskazały ewentualne obszary, z którymi można by w przyszłości pracować.

W ankiecie otwierającej warsztaty studenci określili zagadnienia w ramach obszernej dziedziny tłumaczenia, którym chcieliby poświęcić więcej czasu. Z zaproponowanych pozycji utworzyli następującą listę. Na pierwszych trzech miejscach znalazły się:

1. tłumaczenie specjalistyczne
2. kolokacje i frazeologizmy
3. styl artystyczny

Te trzy obszary wyraźnie wyróżniały się na tle pozostałych. Na kolejnych pozycjach znalazły się:

4. styl urzędowy
5. strategie przekładu
6. styl publicystyczny

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

7. postedycaja
8. tłumaczenie automatyczne
9. lokalizacja

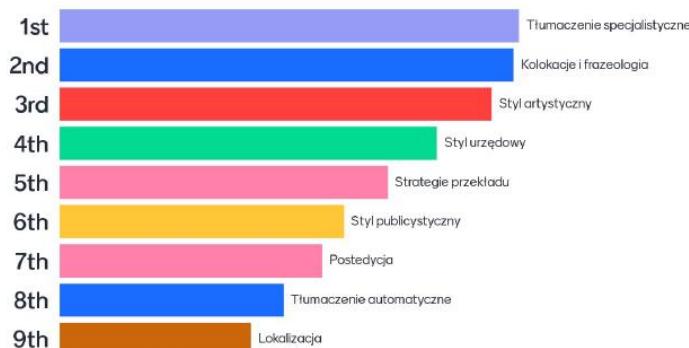
Strona | 9

Ustalenie hierarchii zaproponowanych obszarów daje jasny sygnał, na które zagadnienia brakuje czasu podczas tradycyjnego kursu nauki przekładu.

Z którymi zagadnieniami chciał(a)byś więcej popracować?

Mentimeter

Przesuń na górę te, na których zależy ci w pierwszej kolejności

Kolejna informacja, którą prowadzący otrzymali na rozpoczęcie warsztatów, to oczekiwania, z jakimi studenci przyszli na międzynarodowe warsztaty tłumaczeniowe. Tutaj większość odpowiedzi wiązała się z obszarem wiedzy i kompetencji:

- usystematyzowanie wiedzy
- umocnienie kompetencji przekładowych
- praktyczne ćwiczenia
- zdobycie nowej wiedzy

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Jednak nie mniej ważne dla prowadzących były głosy odnośnie umiejętności miękkich. Studenci wyraźnie wyartykułowali, że zależy im na dobrej atmosferze, poznaniu nowych ludzi i ich perspektywy:

- poznanie perspektywy studentów z innego kraju
- miła atmosfery
- poznanie innych ludzi

Strona | 10

Od dzisiejszych warsztatów oczekuję...

Mentimeter

Poznania perspektywy językowej kolegów/żanek zza południowej strony granicy	uvidím jiné studenty :-) a jak se učí překlad jinde	, že dowiem się czegoś nowego.
Przyjemnej atmosfery, nauczenia się nowych rzeczy na temat przekładu, ćwiczenia praktyki przekładu, poznania kolegów i koleżanek z Czech :)	Poznanie nowych ludzi i metod przekładu: umocnienie kompetencji przekładowych	Czego oczekuję... Tego, że będzie ciekawie :-)
Usystematyzowania wiedzy i wykorzystania jej w praktyce. Poznanie nowych ludzi.	Dowiedzieć i nauczyć się czegoś nowego co w przyszłości pomoże mi w tłumaczeniach.	Zależy mi na zdobyciu praktycznych informacji, które pomogą mi lepiej tłumaczyć.
będzie fajnie, jak dowiem się nowych rzeczy przekładowé orišky :-)	usystematyzowanie wiedzy na temat przekładu, nauczenie się czegoś nowego :)	Mam nadzieję, że miło spędzę czas w towarzystwie międzynarodowym, a jednocześnie zależy mi na praktycznych ćwiczeniach z przekładu, bo na studiach teorii mamy wiele.
Poznanie nowych ludzi oraz ich perspektywy na tłumaczenie. Poznanie opinii innych osób na temat przekładów		

Ankiety na koniec pierwszego dnia warsztatów

Studenci w ankietach, w których mogli sami wpisywać komentarze wpisywali swoje wrażenia w formie „4Ls Retrospective“ (Liked, Learned, Lacked, & Longed For) – co im się podobało, czego się nauczyli, czego im brakowało i czego by chcieli. Odpowiedzi koncentrowały się wokół następujących fraz:

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Podobało się:

- Atmosfera - miła, bezstresowa
- Sposób podawania wiedzy / teorii – konkretnie, zwięzle, w ścisłym nawiązaniu do praktyki
- Tematy – ich różnorodność i ilość, tu wymieniane także konkretne bloki i zadania, które szczególnie się podobały
- Współpraca – możliwość pracy w innych grupach niż dotychczas
- Zaangażowanie prowadzących
- Spotkanie z innymi ludźmi

Strona | 11

Studenci napisali, że nauczyli się:

- konkretnych zagadnień – np. nowych frazeologizmów i kolokacji, zasad normy edytorskiej, metodę oceny przekładu itd.
- Pracy w zespole

W tym podpunkcie studenci często wymieniali szczegółowo, czego się nauczyli - nowych słów, nieznanych dotąd pozycji bibliograficznych, zasad zapisu zgodnego z normą itp.

Według większości uczestników brakowało czasu. Często w ankietach pojawiało się krótkie, jednowyrazowe stwierdzenie „czas”. Niektórzy dopisywali, że brakowało czasu na głębszą analizę wersji przekładu, na uzupełnienie wszystkich ćwiczeń, przedyskutowanie konkretnych przykładów, dłuższą pracę w parach oraz że brakowało czasu, by poznać bliżej koleżanki i kolegów z zagranicy.

W podpunkcie, czego by chcieli/oczekiwali znalazły się następujące odpowiedzi:

- więcej czasu - na pracę zespołową, omówienie problemów tłumaczeniowych
- większej koncentracji na pojedynczych przykładach
- więcej takich spotkań

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Ankiety po drugim dniu warsztatów

Po drugim dniu warsztatów studenci odpowiadali na następujące pytania:

1. W ilu spotkaniach warsztatowych (po pół dnia) chciałbyś/chciałabyś wziąć udział podczas studiów mgr?
2. W której formule wolałbyś/wolałabyś realizować 15 godzin zajęć przekładowych?
3. Który z tematów chciałbyś/chciałabyś jeszcze poćwiczyć/pogłębić?

Strona | 12

Na pierwsze pytanie zdecydowana większość odpowiedziała, że chciałaby wziąć udział w 2-4 spotkaniach warsztatowych.

Również zdecydowana większość preferuje formę warsztatów podobnych do tej, którą zaproponowaliśmy w ramach pilotażu.

W trzecim pytaniu odpowiedzi nie były tak jednoznaczne. Większość z zaproponowanych obszarów, oprócz tłumaczenia maszynowego i postedykcji, znalazła się w polu zainteresowań studentów. Podpunkt proponujący zgłębienie kolokacji i frazeologizmów otrzymał najwięcej głosów „zdecydowanie chcę pogłębić”. Nikt nie zaznaczył, że nie chce pracować szerzej z tym tematem.

3. W ilu spotkaniach warsztatowych (po pół dnia) chciałbyś/chciałabyś wziąć udział podczas studiów mgr?

[Więcej szczegółów](#)

● w żadnych	0
● od 2 do 4	4
● od 5 do 6	2
● od 7 do 8	1
● jeszcze więcej	1

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Pytania

Odpowiedzi

9

2. W której formule wolałbyś/wolałabyś realizować 15 godzin zajęć przekładowych:

[Więcej szczegółów](#)

- 1,5 h raz na dwa tygodnie 3
- warsztatów w 2 blokach po pół godziny 4
- ani jedno ani drugie 1

Strona | 13

Pytania

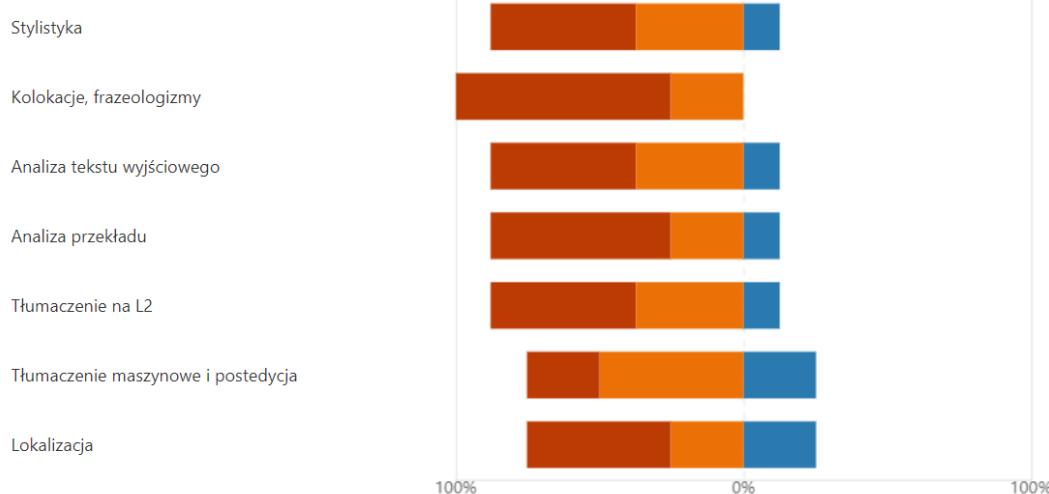
Odpowiedzi

9

5. Który z tematów chciałbyś/chciałbyś jeszcze poćwiczyć/pogłębić?

[Więcej szczegółów](#)

■ zdecydowanie chcę pogłębić ■ raczej chcę pogłębić ■ raczej nie chcę pogłębiać ■ zdecydowanie nie chcę pogłębiać

WNIOSKI

Wszystkie 3 uniwersytety projektu zaangażowały się w przygotowanie i realizację wszystkich trzech edycji warsztatów pilotażowych.

Prowadzący mogli praktycznie przećwiczyć podział zadań, komunikację między sobą, pomaganie w zdobywaniu ciekawych materiałów, wspólną pracę nad konkretnymi plikami, wykorzystanie nowych metod nauczania i zastosowanie aplikacji urozmaicających kurs.

Prowadzący mogli również przećwiczyć równoczesne prowadzenie zajęć – możliwości techniczne takiego rozwiązania, etykietę prowadzenia zajęć z drugą osobą. Ważnym aspektem tak zorganizowanych zajęć był również wybór języka prowadzenia spotkań lub ich części.

Prowadzący i uczestnicy dobrze ocenili kolejność proponowanych tematów, która na wzór spirali rozwijała kolejne obszary wiedzy i kompetencje.

Warsztaty dały studentom przedsmak tego, jak mogą wyglądać zajęcia międzynarodowe.

Pokazały, że ilość kilometrów dzieląca Katowice czy Ostrawę od Skopje nie jest dystansem nie do pokonania.

Wzmocniły wśród studentów poczucie własnej wartości, ponieważ sami doświadczyli, że w innych krajach studenci również stopniowo i w różnym tempie przechodzą etapy uczenia się języka obcego.

Przeprowadzone ćwiczenia zostały wysoko ocenione przez uczestników.

Okazało się, że niektóre rozwiązania wymagają pewnego przeformułowania, szczególnie pod względem ilości czasu przeznaczonego na poszczególne zadania.

Model odwróconej klasy okazał się bardzo dobrym rozwiązaniem dla grupy, której poziom jest zróżnicowany. Grupa miała doświadczenie z różnego rodzaju zajęciami tłumaczeniowymi, więc to, co dla jednych było nowością, dla innych było powtorką. Materiały przygotowane przed warsztatami pomogły wyrównać ten poziom tak, że rozpoczęjąc warsztaty studenci mogli czuć się komfortowo.

Zajęcia w formule międzynarodowej pozwoliły na ćwiczenia przekładowe w różnej kombinacji językowej (z L2 na L1, z L1 na L2, ale również z L3 na L2). Jest to model, który trudno zastosować na zajęciach odbywających się w tradycyjnej formule akademickiej.

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

W trakcie zajęć pilotażowych okazało się, że warto poświęcić stosunkowo dużo czasu na początkową integrację grupy. Wystarczający czas na przedstawienie się, powiedzenie kilku słów o sobie, bez presji realizowania napiętego programu, zaprocentował dobrą atmosferą przez wszystkie kolejne dni warsztatów.

Materiały wykorzystane na warsztatach są dostępne dla uczestników również po zakończeniu kursu. Zostaną one również uwzględnione jako rezultat intelektualny projektu (O6) jako materiały e-learningowe.

Strona | 15

Należałyby się zastanowić, czy stacjonarna forma warsztatów tłumaczeniowych lub jeden dzień stacjonarny a drugi dzień online nie pomogłoby rozwiązać jedynego mankamentu warsztatów, który zauważali zarówno prowadzący, jak i uczestnicy – niedostatecznej ilości czasu. Studenci mieli niedosyt zgłębienia przykładów z powodu ograniczonej ilości czasu. Uczestnikom zależało również na poznaniu kolegów i koleżanek z innego kraju. W stacjonarnej wersji takich zajęć dyskusje można przenieść na przerwy, zyskujemy wówczas także dodatkową przestrzeń na integrację podczas przerw i wspólnych posiłków.

ZAŁĄCZNIK – PRZYKŁADOWE AKTYWNOŚCI I WSKAZÓWKI METODYCZNE

Ćwiczenie 1. Stylistyczne

Strona | 16

Ćwiczenie opiera się na założeniu, że dobry przekład to przekład dobrze napisany w języku docelowym. Aktywność inspirowana jest twórczością francuskiej grupy literackiej Oulipo („Warsztat Literatury Potencjalnej” Ouvroir de Littérature Potentielle, eksperymenty stylistyczne Raymonda Queneau i Georges Pereca (np. kryminał bez litery “e”).

Ćwiczenie aktywizuje potencjał twórczy studentów.

Wersje: stylizacja w tym samym języku lub przekład na język obcy w zadanym stylu. Opcja organizacji pracy: indywidualnie lub w parach.

Polecenie: Przepisz horoskop w zadanym stylu.

Tekst horoskopu:

[CZ: Horoskop na zítra](#)

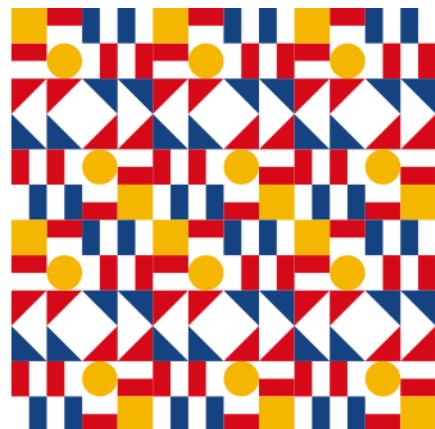
[MK: ХОРОСКОП](#)

[PL: Gazeta.pl: Horoskop dzienny](#)

Style:

1. BIERNIE	17. PIERWSZOOSOBOWO
2. PROSTACKO	18. DEFINICYJNIE
3. KAZANIE	19. PRZEKORNIE
4. NEGATYWNE	20. ZBIOROWO
5. KRZYKLIWIE	21. FLEGMATYCZNIE
6. BEZPOŚREDNIO	22. ZMYSŁOWO
7. TRAGICZNIE	23. IMIENNIE
8. RZECZOWO	24. NIEDYSKRYMINACYJNIE
9. TELEGRAFICZNIE	25. PŁACZLIWIE
10. SPISKOWO	26. OSTRZEGAWCZO
11. OPISOWO	27. OSTROŻNIE
12. URZĘDOWO	28. PRZECZĄCO
13. PYTAJĄCO	29. KOMEDIOWO
14. REKLAMOWO	30. PROBABILISTYCZNIE
15. PRZEWROTNIE	31. WYKRZYKNIKOWO
16. REWOLUCYJNIE	32. POKORNIE

Towards Modern Slavic Studies

Ćwiczenie 2. Słowniki, normy, pomoce

Ćwiczenie ma na celu zapoznanie studentów z gamą dostępnych materiałów i narzędzi pomocnych w warsztacie tłumacza. Forma ćwiczenia oraz fakt, że propozycje nie są im zasugerowane w formie podawczej, aktywizuje studentów i ma na celu bliższe zapoznanie się z poszczególnymi pomocami.

Proponowany przebieg: Studenci otrzymują linki do poniższych materiałów (jeśli zajęcia odbywają się w formie kontaktowej – można pracować z papierowymi materiałami, jeśli są dostępne). Zadaniem studentów jest uporządkowanie zaproponowanie klasyfikacji tych materiałów (np. słowniki przekładowe, normy językowe, korpusy itp.)

Wariant: Studenci mogątrzymać wszystkie z poniższych materiałów lub tylko wybrane z nich. Wówczas częścią ćwiczenia jest aktywne wyszukiwanie materiałów i zaproponowanie uzupełnienia listy.

UNIVERSITY OF SILESIA
IN KATOWICE

UNIVERSITY
OF OSTRAVA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Strona | 18

Internetová jazyková příručka

<https://prirucka.ujc.cas.cz/>

tutaj:

Filipec, Josef a kol.: *Slovník spisovného jazyka českého* (SSJČ, (1960–1971), 197 200 haseł

Filipec, Josef a kol.: *Slovník spisovné češtiny* (SSČ) 1. vyd. 1978, 4. vyd. 2005, 50 000 haseł

Klégr, Aleš: *Tezaurus jazyka českého*, 2008

<https://sjp.pwn.pl/>

tutaj:

Słownik języka polskiego PWN, 35 000 hesel

Doroszewski, Witold (red.). *Słownik języka polskiego*. Warszawa 1958–1969, 125 000 haseł

Wielki słownik języka polskiego PWN t. I-V, 100 000 haseł

<https://wsjp.pl/index.php?pwh=0>

więcej polskich słowników:

<http://www.leksykografia.uw.edu.pl/słowniki.html>

Korpusy:

Narodowy korpus języka polskiego: <http://nkjp.pl/>

Korpus języka polskiego PWN: <https://sjp.pwn.pl/korpus>

Český národní korpus: <https://www.korpus.cz/>

Siatkowski, J. Basaj, M.: *Słownik czesko-polski*, Warszawa 1991.

Oliva, Karel: *Polsko-český slovník*. 1. vyd. 1994, 3. doplněné vyd. 2012.

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Radvanovský Antonín, Kašová Jitka. *Polsko-český technický slovník*. Praha 2004.

Komisja Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju:

[Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata](#), 2013

Strona | 19

Dokumenty i poradniki regulujące pracę tłumacza przysięgłego

PL:

[Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego](#), 2004 (Dz. U. 2004 Nr 273 poz. 2702)

[Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego](#)

ČR:

[Zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích](#) - od 1.1.2021

[VYHLÁŠKA 506/2020 Sb. Vyhláška o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti](#)

[Vyhláška č. 507/2020 Sb. Vyhláška o odměně a náhradách soudního tlumočníka a soudního překladatele](#) - od 01.01.2021

norma PN-EN 15038 „Usługi tłumaczeniowe – Wymagania dotyczące świadczenia usług”

normy ISO:

ISO 17100 (norma określająca podstawowe wymagania dotyczące tłumaczeń)

ISO 20771 (norma dotycząca specjalistycznych tłumaczeń tekstów prawnych)

ISO 21999 (norma dotycząca zapewnienia jakości i oceny tłumaczeń)

Norma ISO 20771 Specjalistyczne usługi tłumaczeniowe – Wymagania – Część 1.

Tłumaczenia tekstów prawnych (Specialised translation services – Requirements – Part 1. Legal translation) – kwiecień 2020, czy będzie wdrażana?

[Kodeks tłumacza przysięgłego](#), 2011

(historycznie: Vademecum tłumacza przysięgłego, 1985, Kodeks tłumacza sądowego, 1991, Kodeks tłumacza przysięgłego, 2005)

Departament Języka Polskiego Dyrekcja Generalna ds. Tłumaczeń Pisemnych Komisja Europejska:

[VADEMECUM TŁUMACZA Wskazówki redakcyjne dla tłumaczy](#)

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Ćwiczenie 3. Przekład maszynowy

Aktywność ma na celu przybliżenie studentom aktualnego stanu rozwoju technologii tłumaczeń maszynowych oraz zwrócenie uwagi na korzyści, które z nich płyną, oraz na ograniczenia, które przynoszą. Studenci są aktywizowani przez pracę na konkretnych tekstach. Sugerowana praca w parach. Następnie porównanie wniosków na forum.

Wariant aktywności: Przed rozpoczęciem ćwiczenia studenci sami proponują pięć zdań odpowiednich do przetestowania tłumaczenia stylu urzędowego, technicznego, języka potocznego, idiomatyki itp.

Wariant przy pracy zdalnej: Studenci pracują na wspólnym pliku, jeżeli tłumaczenie już jest wklejone, można skontrolować, czy pojawia się identyczny wynik.

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Polecenie 1:

Wpisz tłumaczenie podanych tekstów wg poszczególnych translatorów

	Deep L	Google Translate	Lindat Translator	Bing Microsoft Translate	Glosbe translate
Proszę o przesłanie umowy z dnia 23. stycznia 2011 roku.					
Elo-baza, ziomek! Wbijaj na streamka!					
Nosił wilk razy kilka ponieśli i wilka					
Nosił wilk razy kilka ponieśli i dzban					
Przekładnia hipoidalna to rodzaj przekładni zębatej o osiach wychrowatych i łukowej linii zęba.					
I to wszystko psu na budę bez miłości					

Strona | 21

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Polecenie 2:

Oceń translatory. W skali od 1 (najgorsza ocena) do 5 (najlepsza) z ewentualnym krótkim komentarzem

	Deep L	Google Translate	Lindat Translator	Bing Microsoft Translate	Glosbe translate
UX (user experience, ogólne wrażenie, estetyka, wygląd strony, komunikacja)					
Możliwość edycji i poprawek online					
Trafność doboru słownictwa					
Poprawność gramatyczna					
Ogólna ocena tekstu docelowego					
Ogólna ocena maszyny					

Strona | 22

Ćwiczenie 4. Back translation

Aktywność przeznaczona do pracy z mieszanymi grupami, w których studenci używają różnych języków jako języka pierwszego (L1), ale mają wspólną znajomość drugiego języka (L2) na podobnym poziomie (tu B2/C1). Studenci dokonują tłumaczenia wstecznego (back translation) na swój L2. Aktywność ta po pierwsze aktywizuje wiedzę o ekwiwalencji między danymi językami, ponadto przełamuje tabu przekładu na język tzw. nierodzimy.

Strona | 23

Wariant aktywności: Praca w transjęzykowych parach (1 osoba z czeskim jako L1 + jedna osoba z czeskim jako L2)

Warianty aktywności: Ćwiczenie można przygotować na dowolnych materiałach dowolnej długości. Przed zajęciami należy przetłumaczyć wybrany tekst ze wspólnego L2 na wszystkie języki robocze grupy (wszystkie L1). Przekład roboczy może zawierać niedoskonałości mogące sugerować studentom brzmienie tekstu wyjściowego. Podczas komentarzy do ćwiczenia jednak należy zwrócić na te niedoskonałości (np. kalki) uwagę.

Polecenie: Poniższy tekst jest tłumaczeniem z języka czeskiego. Spróbuj zrekonstruować tekst wyjściowy.

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Na działce

Chęć, by ją okraść. Akcja jak zwykle: dostałem cynk, znam miejsce i czas, ruszam. Tym razem sam, ryzyko jest minimalne. Wkrętarką demontuję okucia, potem wyłamuje się zamek. Tak jest szybciej niż majsterkować wytrychem. Oprócz wkrętarki mam tylko dwie duże, zwyczajne torby sportowe, łatwo je zarzucić na plecy i są łatwe w obsłudze. W mieszkaniach przeglądam kompletnie wszystko, szafki, szuflady, kubki w szafkach, nawet płaszcz na wieszaku, wszędzie może być fosa i biżuteria. Ale w domkach biorę to od razu wszystko, co można udźwignąć. Czasami trochę sobie świeczę, ale raczej lecę według dotyku, wrzucam rzeczy do toreb jak popadło; wszystko można upłynnić, później się tym zajmę. Widzę i dostrzegam naprawdę wiele rzeczy naraz, ale nie myślę o niczym, nie zatrzymuję się przy niczym, nie wyobrażam sobie niczego – to rozprasza, mąci głowę, to prosta droga do wtopy. Nic też potem z całej akcji nie pamiętam. Jedyne, co mam nieustannie w głowie i co nie dotyczy przemieszczania towaru do toreb, to to, że ktoś mnie zaskoczy. Wciąż sobie wyobrażam, że jestem nim i widzę sam siebie – leci mi to w głowie tak jakby równolegle i non stop. Nie wyobrażam sobie konkretnego człowieka, tylko postać, facet, oczy, opcje, gdzie się pojawi, w środku czego, za czym, drogi, które się wycofać i tak dalej. Nie, nawet z tego domku nic nie pamiętam. Było tam tyle wszystkiego, wszędzie, w szafach, ale też na ścianach, na półkach, na podłodze. Ale schlundnie. No, chociaż, właściwie jedna rzecz: wymacałem w ciemności na ścianie duży nóż, bardzo duży i ciężki, prawie jak maczeta. Myślałem, że to jakiś antyk, bo miał dziwne błyszczące, zielone ostrze, ta zieleń była widoczna nawet w ciemności. Ale kiedy go zdjemowałem, wypadł mi z ręki na ziemię i roztrzaskał się jakby był ze szkła, jak szklany pojemnik, odłamki były wszędzie. Wydało mi się do dziwne, ale zaraz o tym zapomniałem. Złodziej zazwyczaj nie kłamie, gdy mówi, że nic nie pamięta.

Petr Borkovec, *Na chatę*, przekład roboczy na j. polski Joanna Derdowska

Strona | 24

Towards Modern Slavic Studies

04 – Pilotage report

Во викендичката

Желба да ја обијам. Акција како и секогаш: некој ми поткажа/добив наговестување, го знам местото и времето, сега јас сум на ред, сега јас настапувам. Овојпат сум сам, ризикот е минимален. Со акумулаторска завртувачка го одвртувам оковот од бравата, потоа се откачува и самата брава. Така е побрзо, отколку да чепкам со калауз. Освен завртувачка имам и две големи најобични спортски торби, тие лесно можат да се стават на грб и добро со нив се манипулира. Во становите проверувам секаде, плакари, фиоки, шолјите во шкафчињата, дури палтата на закачалките, секаде може да има пари и накит. Но во викендичките веднаш земам сè што може да се земе. Повремено и ќе си светнам, но повеќе одам по допир, ги фрлам предметите во торбите кој прв ќе ми падне под рака; за сè може да се добијат пари, подоцна ќе ги средам. Гледам и забележувам многу работи одеднаш, но за ништо не размислевам, кај ништо не се задржуваам, ништо не си замислевам – тоа само ме задржува, ми ја мами главата, тоа е пат кон баксуз. Исто така, потоа од акцијата на ништо не се сеќавам. Единствено што постојано ми е во главата, а што не се однесува на префрлањето на предметите во торбите, тоа е дека некој може да ме изненади. Постојано си замислевам дека сум тој и дека се гледам самиот себе - тоа постојано ми се врти во главата. Не си замислевам конкретен човек, едноставно силуета, маж, очи, можноста кога ќе се појави, нареде што, за што, по пат, каде да се повлечам и слично. Не, ниту од оваа викендичка на ништо не се сеќавам. Таму имаше страшно многу работи, насекаде, во плакарите, но и на сидовите, на полициите, на земја. Но средени. Да, всушност едно да: напипав во темнината на сидот голем нож, мошне голем и тежок, скоро како мачета. Си мислев дека е тоа некаков антиквитет бидејќи имаше посебно зелено сечиво што светеше, зеленото можеше да се види и во темнината. Но кога го симнував, од раката ми падна на земја и се распарчи како од стакло, како стаклен сад, срчите беа насекаде. Тоа ми беше чудно, но веднаш заборавив на тоа. Крадецот најчесто не лаже кога вели дека на ништо не се сеќава.

Petr Borkovec, *Na chatě*, przekład roboczy na j. macedoński Jasmina Delova-Siljanova

Strona | 25

Więcej materiałów edukacyjnych i wskazówek metodycznych znajduje się w sekcji O6 – Educational kit rezultatów projektu.

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education